

ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ

ΤΕΥΧΟΣ 16

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΑΣ ΖΩΝΗΣ ΠΑΤΗΣΙΩΝ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ 2009

Ἡ γέννηση τοῦ Χριστοῦ

Στοχαστήτε τί σημαίνει νὰ κατεβῇ ὁ ἥλιος ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς καὶ νὰ τρέχῃ πάνω στὴ γῆ καὶ νὰ σκορπᾶ γύρω του ὅλη του τὴν λάμψι. Ἀλλὰ συνέβη κάτι πιὸ θαυμαστὸ ἀκόμα. Εἰσῆλθε ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης στὴ σάρκα μας, ἀφοῦ κατέβηκε στὴ γῆ.

(Χρυσόστομος)

Ἡ ἀξία τοῦ προσώπου

π. Anthony Bloom

Μὲ τὴ φαντασία μας νὰ γυρίζουμε 2000 χρόνια πίσω. Πόσο θάμβος θὰ μᾶς εἶχε καταλάβει: μιὰ βδομάδα, καὶ ὁ κόσμος ἔγινε ἀλλιόωτος! Ὁ κόσμος, ποὺ γιὰ χιλιάδες χρόνια ἔμοιαζε μὲ τὸ ἀπολωλὸς πρόβατο, εἶναι τώρα τὸ πρόβατο ποὺ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, τὸ βρῆκε, καὶ τὸ πῆρε στοὺς ὥμους Του. Τὸ ἀγεφύρωτο κενὸ ποὺ ἡ ἁμαρτία εἶχε δημιουργήσει μεταξύ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἀρχίζει τώρα νὰ γεφυρώνεται. Ὁ Θεὸς μπῆκε στὴν ἱστορία, ἔγινε ὁ ἴδιος ἄνθρωπος. Ὁ Θεὸς ἀνέλαβε τὴ σάρκα μας, καὶ ὅλα τὰ ὁρατὰ πράγματα, αὐτὰ ποὺ μέσα στὴν τυφλότητά μας θεωροῦμε νεκρὴ ὕλη, ἀδρανῆ, μποροῦν στὸ δικό Του Σῶμα νὰ ἀναγνωρίσουν τὸν ἑνδοξο ἑαυτό τους. Κάτι ἐντελῶς καινούριο ἔχει συμβεῖ καὶ ὁ κόσμος δὲν εἶναι πιά ὁ ἴδιος.

Ὑπάρχει ὅμως καὶ μία ἄλλη πτυχὴ τῆς Ἑνσάρκωσης. Ὁ Θεὸς ἔγινε ἄνθρωπος, ἀλλὰ διὰ τοῦ Χριστοῦ εἶπε κρίσιμες ἀλήθειες, ποὺ σταδιακὰ -ὅπως τὸ προζύμι ποὺ πέφτει στὴ ζύμη- ἐπρόκειτο νὰ ἀλλάξουν τὸν κόσμο. Ὁ Θεὸς μᾶς ἀποκάλυψε τὸ μεγαλεῖο τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ γεγονός ὅτι ὁ Χριστὸς ἔγινε ἄνθρωπος ἦταν, εἶναι καὶ θὰ παραμείνει γιὰ πάντα μιὰ ἑνδειξη ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι τόσο πελώριος, τόσο μυστηριωδῶς βαθύς, ὥστε ὅχι μόνο μπορεῖ νὰ περιέχει- ὡς ναὸς- τὴ θεία παρουσία, ἀλλὰ μπορεῖ καὶ νὰ ἐνωθεῖ μὲ τὸν Θεό, νὰ γίνεи «θείας κοινωνὸς φύσεως», κατὰ τὸν Ἀπόστολο Πέτρο. Καὶ ἀκόμη, ὅσο πολὺ κι ἂν παρεξέκλινε ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν κλήση του, ὅσο ἀνάξιος κι ἂν ἔγινε γι' αὐτήν, ποτὲ δὲν θὰ ἔχει μιὰ σχέση μὲ τὸν Θεὸ κατώτερη ἀπὸ αὐτὴ τῆς πατρότητας καὶ δὲν θὰ πάφει ποτὲ νὰ ἔχει τὴ θέση τοῦ υἱοῦ ἢ τῆς θυγατέρας τοῦ Ὑψίστου.[...]

Καὶ πάλι, αὐτὸ ποὺ φανερώνεται ἐν Χριστῷ καὶ διὰ τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὅτι αὐτὸ ποὺ ἔχει ὑπέρτατη

σημασία εἶναι τὸ κάθε πρόσωπο ξεχωριστά, ὅτι ζεῖ καὶ πεθαίνει γιὰ τὸν καθένα μας, ὅτι δὲν τὸν ἐνδιαφέρουν οἱ μάζες ἀλλὰ ὁ κάθε ἄνθρωπος.[...]

Καὶ κατόπιν εἰσήγαγε ἡ μαῖλλον ἐξήγγειλε μιὰ νέα δικαιοσύνη, ὅχι τὴν καταναμετηκὴ ἢ κολαστήρια δικαιοσύνη τοῦ νόμου. Ὅταν μᾶς λέει «ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν Γραμματέων καὶ τῶν Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. 5, 20), ἀναφέρεται στὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ὁ Θεὸς ἀντιμετωπίζει τὸν καθένα ἀπὸ μᾶς.

Μᾶς ἀποδέχεται ὅπως εἴμαστε. Ἀποδέχεται τὸν καλὸ καὶ τὸν κακὸ, χαίρεται γιὰ τὸν καλὸ καὶ πεθαίνει ἐξ αἰτίας καὶ γιὰ χάρη τοῦ κακοῦ. Κι αὐτὸ ἀκριβῶς μᾶς καλεῖ νὰ θυμόμαστε: τί μᾶς καλεῖ νὰ γίνουμε καὶ πῶς θέλει νὰ συμπεριφερόμαστε- ὅχι μόνο μέσα στὸν κύκλο τῶν Χριστιανῶν ἀλλὰ σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο. Νὰ βλέπουμε κάθε ἄνθρωπο μ' αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς δικαιοσύνης, ὅχι κριτικὰ καὶ ἐπικριτικὰ. Στὸ πρόσωπο τοῦ καθενὸς νὰ ἀτενίζουμε τὴν ὁμορφιὰ τὴν ὁποία ὁ Θεὸς ἀποτύπωσε ἐπάνω του καὶ τὴν ὁποία ὀνομάζουμε εἰκόνα Του. Νὰ τιμοῦμε αὐτὴ τὴν ὁμορφιὰ, νὰ ἐργαζόμαστε ὥστε ἡ ὁμορφιὰ αὐτὴ νὰ ἀναδειχθεῖ σὲ ὅλη της τὴ δόξα, ἀποβάλλοντας ὅ,τι εἶναι κακὸ καὶ σκοτεινό. Καὶ καθὼς ἐμεῖς θὰ ἀναγνωρίζουμε τὴν ὁμορφιὰ αὐτὴ στὸν ἄλλο, θὰ τῆς δίνουμε τὴ δυνατότητα νὰ γίνεи πραγματικότητα καὶ τελικὰ νὰ ἐπικρατήσῃ.

Μᾶς δίδαξε ἀκόμη μιὰ ἀγάπη τὴν ὁποία ὁ ἀρχαῖος κόσμος δὲν γνώριζε, καὶ ὁ σύγχρονος τόσο πολὺ φοβᾶται: Μία ἀγάπη ποὺ δέχτηκε νὰ γίνεи τρωτὴ, ἀβοήθητη, δοτικὴ, θυσιαστικὴ, μία ἀγάπη ποὺ δίνει ὅχι μόνο ὅ,τι μετρᾷ, μία ἀγάπη ποὺ δίνει ὅχι μόνο ὅ,τι κατέχει ἀλλὰ καὶ τὸν ἑαυτὸ της τὸν ἴδιο. Νὰ τί ἔφερε τὸ Εὐαγγέλιο καὶ ἡ Ἑνσάρκωση στὸν κόσμο καὶ αὐτὰ ἔμειναν.

Ὁ Χριστὸς εἶπε «τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβε»- δὲν μπορεῖ νὰ τὸ σβήσει! Καὶ τὸ φῶς αὐτὸ φωτίζει καὶ θὰ φωτίζει, ἀλλὰ θὰ ἐπικρατήσῃ μόνον ἂν ἀναλάβουμε νὰ γίνουμε ἐμεῖς οἱ ἀγγελιαφόροι του, οἱ τηρητὲς τῶν ἐντολῶν τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης, ἂν ἐνστερνιστοῦμε τὸ ὄραμα τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν κόσμον καὶ πιστέφουμε σ' αὐτὸ μὲ ὅλη τὴ βεβαιότητα καὶ τὴν ἐλπίδα μας, τὴ μόνη δύναμή μας γιὰ νὰ βοηθήσουμε τοὺς ἄλλους νὰ κάνουν ἀρχή. Ἀλλὰ γιὰ νὰ ξεκινήσουν οἱ ἄλλοι, πρέπει νὰ δοῦν τὴ δική μας καινότητα.

Ὁ κόσμος ἄρχισε νὰ ἀνανεώνεται ὅταν ὁ Θεὸς ἐνώθη με τὸν ἄνθρωπο, ὅταν ὁ Λόγος ἐγίνε Σάρξ. Δική μας ἀποστολὴ εἶναι νὰ ἀποκαλύψουμε αὐτὸ τὸ καινούριο, τὴ λαμπρότητα καὶ τὸ μεγαλεῖο τοῦ Θεοῦ μέσα στὸ σκοτάδι ἢ τὸ μισοσκοτάδο αὐτοῦ τοῦ κόσμου.

Εὐχομαι νὰ μᾶς δώσει ὁ Θεὸς θάρρος καὶ ἀγάπη καὶ πλάτυνση καρδιάς, ὥστε νὰ γίνουμε ἀγγελιοφόροι καὶ μάρτυρές Του!

«Ὁ Εὐάλωτος Θεὸς, Τὸ μυστήριον τῆς γέννησης τοῦ Σωτήρα», Ἐκδόσεις «Ἐν πλῶ»

Ὁ Χριστὸς ὡς ἄνθρωπος

Κάλλιστου Γουέαρ, Ἐπισκόπου Διοκλείας

Ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορούσε νὰ ἔρθει στὸ Θεό, ὁ Θεὸς ἦρθε στὸν ἄνθρωπο, ταυτίζοντας τὸν ἑαυτό του μὲ τὸν ἄνθρωπο μὲ τὸν πιὸ ἄμεσο τρόπο. Ὁ αἰώνιος Λόγος καὶ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τὸ δεύτερο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἔγινε ἀληθινὸς ἄνθρωπος, ἓνας ἀπὸ ἐμᾶς. Συμμετέχει ἀπόλυτα στὸ κάθε τί πού μᾶς ἀποτελεῖ κι ἔτσι μᾶς δίνει τὴ δυνατότητα νὰ συμμετέχουμε σ' αὐτὰ πού τὸν ἀποτελοῦν, στὴ θεϊκὴ του ζωὴ καὶ στὴ δόξα του. Ἐγινε ὅτι εἴμαστε γιὰ νὰ μᾶς κάνει ὅτι εἶναι αὐτός.

Ὁ Θεὸς ἐνώνεται μὲ τὴ δημιουργία του πιὸ στενὰ ἀπ' τὴ κάθε δυνατὴ ἔνωση, καθὼς γίνεται ὁ ἴδιος αὐτὸ πού δημιούργησε. Ὁ Θεὸς σὰν ἄνθρωπος ἐκπληρώνει τὸ μεσολαβητικὸ ἔργο πού ὁ ἄνθρωπος ἀπέκρουσε κατὰ τὴ πτώση. Ὁ Ἰησοῦς, ὁ Σωτὴρας μας, γεφυρώνει τὴν ἄβυσσο ἀνάμεσα στὸ Θεὸ καὶ στὸν ἄνθρωπο γιατί εἶναι ταυτόχρονα καὶ Θεὸς καὶ ἄνθρωπος. Ὅπως λέμε σ' ἓναν ἀπὸ τοὺς ὀρθόδοξους ὕμνους τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων. «Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ σήμερον ἠνώθησαν, τεχθέντος τοῦ Χριστοῦ. Σήμερον Θεὸς ἐπὶ γῆς παραγέγονε, καὶ ἄνθρωπος εἰς οὐρανὸν ἀναβέβηκε».

Ἡ Ἐνσάρκωση λοιπὸν εἶναι ἡ ὑπέρτατη πράξη τοῦ Θεοῦ γιὰ νὰ μᾶς ἀπολυτρώσει καὶ νὰ ξανασυνδέσει τὴν ἐπικοινωνία μας μαζί του. Ἐχει περισσότερη σημασία ἀπὸ μιὰ ἀναίρεση τῆς πτώσης ἢ μιὰ ἀποκατάσταση τοῦ ἀνθρώπου στὴν ἀρχικὴ του κατάσταση μέσα στὸ Παράδεισο. Ὅταν ὁ Θεὸς γίνεται ἄνθρωπος, αὐτὸ σημαδεύει τὴν ἀρχὴ ἑνὸς οὐσιαστικὰ νέου σταδίου στὴν ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὄχι μόνο τὴν ἐπιστροφή του στὸ παρελθόν.

Ἡ Ἐνσάρκωση ἀνεβάζει τὸν ἄνθρωπο σ' ἓνα καινούριο ἐπίπεδο, ἡ τελευταία κατάσταση εἶναι ὑψηλότερη ἀπὸ τὴν πρώτη. Μόνο μέσα στὸν Ἰησοῦ Χριστὸ βλέπουμε νὰ ἀποκαλύπτονται ὅλες οἱ δυνατότητες τῆς ἀνθρώπινης φύσης μας. Μέχρι νὰ γεννηθεῖ, ἡ ἀληθινὴ σημασία τῆς προσωπικότητάς μας ἦταν κρυμμένη. Ἡ γέννηση τοῦ Χριστοῦ, ὅπως

λέει ὁ Μ. Βασίλειος, εἶναι «ἡ γενέθλια ἡμέρα ὅλου τοῦ ἀνθρώπινου γένους».

Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ πρῶτος τέλειος ἄνθρωπος-τέλειος δηλαδὴ ὄχι μόνο δυναμικά, ὅπως ἦταν ὁ Ἀδὰμ μὲ τὴν ἀθωότητά του πρὶν ἀπὸ τὴν πτῶση, ἀλλὰ μὲ τὴν ἔννοια τῆς ἀπόλυτα πραγματοποιημένης «ὁμοίωσης». Ἡ Ἐνσάρκωση λοιπὸν δὲν εἶναι μόνο ἓνας τρόπος γιὰ ν' ἀπαλειφθοῦν τὰ ἀποτελέσματα τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος, ἀλλὰ εἶναι ἓνα οὐσιαστικὸ στάδιο στὸ ταξίδι τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν θεία εἰκόνα στὴ θεϊκὴ ἐξομοίωση. Ἡ ἀληθινὴ αἰτία λοιπὸν γιὰ τὴν Ἐνσάρκωση δὲν βρίσκεται στὴν ἁμαρτωλότητα τοῦ ἀνθρώπου ἀλλὰ στὴ πεπτωκυία φύση του, στὴν ὑπαρξή του πού ἔγινε σύμφωνα μὲ τὴ θεϊκὴ εἰκόνα καὶ εἶναι ἱκανὴ νὰ ἐνωθεῖ μὲ τὸ Θεό.

Ὅπως εἶπε ὁ Χριστὸς στὸ Μυστικὸ Δεῖπνο: «ἐγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὥσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς ἐν ἐσμέν, ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὥσι τετελειωμένοι εἰς ἓν» (Ἰωαν. 17, 22-23). Ὁ Χριστὸς μᾶς κάνει ἱκανοὺς νὰ συμμετέχουμε στὴ θεϊκὴ δόξα τοῦ Πατέρα. Εἶναι ὁ σύνδεσμος καὶ τὸ σημεῖο ἐπαφῆς. Ἐπειδὴ εἶναι ἄνθρωπος, εἶναι ἓνα μὲ ἐμᾶς, ἐπειδὴ εἶναι ὁ Θεός, εἶναι ἓνα μὲ τὸν Πατέρα. Ἔτσι μέσῳ καὶ ἐν αὐτῷ εἴμαστε ἓνα μὲ τὸ Θεό, καὶ ἡ δόξα τοῦ Πατέρα γίνεται δική μας δόξα.

Ἡ Ἐνσάρκωση τοῦ Θεοῦ ἀνοίγει τὸ δρόμο γιὰ τὴ θέωση τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ νὰ θεωθεῖ κανεὶς σημαίνει, μὲ μεγαλύτερη σαφήνεια, νὰ «χριστοποιηθεῖ». Ἡ θεϊκὴ ὁμοιότητα πού καλούμαστε νὰ φτάσουμε εἶναι ἡ ὁμοίωση τοῦ Χριστοῦ. Μέσῳ τοῦ Ἰησοῦ πού εἶναι Θεᾶνθρωπος ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι «θεοῦμεθα», θεοποιούμεστε, γινόμεστε «θείας κοινωνοὶ φύσεως» (Β Πέτρου 1,4). Προσλαμβάνοντας τὴν ἀνθρώπινή μας φύση ὁ Χριστὸς πού εἶναι Γιὸς τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴ φύση Του μᾶς ἔχει κάνει γιουὺς τοῦ Θεοῦ κατὰ χάρι. Ἐν αὐτῷ εἴμαστε «υἱοθετημένοι» ἀπὸ τὸν Θεὸ Πατέρα, καὶ γινόμεστε γιοὶ ἐν τῷ Υἱῷ.

Ἡ ἀπλότητα τοῦ Σπηλαίου

Αρχιμ. Ἡλία Μαστρογιαννόπουλου

Οὐσία τῶν Χριστουγέννων εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἡ συγκατάβασις τῆς θείας ἀγάπης, ἡ θυσία τοῦ Θεοῦ, ὁ πλοῦτος τῆς συγκαταβάσεως τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ γιὰ μᾶς.

Θεὸς δὲν σημαίνει κυβερνήτης ποὺ κάθετα φηλὰ στὰ σύννεφα ἀδιάφορος, ὅπως τὸν εἰκονίζαν μερικοὶ ἀρχαῖοι λαοί, ἀλλὰ σημαίνει Ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ἔρχεται γιὰ μᾶς, ἔρχεται κοντὰ στὸ πλάσμα Του, γιὰ νὰ τὸ ἀρπάξει στὴν ἀγκαλιά Του, νὰ τὸ πάρει στοὺς ὤμους Του, νὰ λυτρώσει τὸ ἀπολωλός, νὰ τὸ πάρει κοντὰ Του, νὰ τὸ βάλει σὲ μιὰ νέα ζωὴ, νὰ τοῦ φτιάξει μία καινούρια κατάστασις χάριτος, ἀγάπης, ἐνότητος μετὰ τὸν Θεό. Αὐτὸ εἶναι τὸ μεγάλο θέμα καὶ δὲν εἶναι τὰ τόσα ἄλλα μετὰ τὰ ὁποῖα ἀσχολούμεθα. Ἐδῶ εἶναι ἡ οὐσία, ἐδῶ εἶναι τὸ πᾶν. Θεὸς συγκαταβαίνων, ταπεινούμενος, παροικῶν ἐν τῷ Σπηλαίῳ καὶ ἐν τῇ Φάτνῃ, γιὰ νὰ ἐνωθεῖ μαζί μας, γιὰ νὰ μᾶς ἀνεβάσει σὲ κάτι καλύτερο. Τὸ τονίζουμε αὐτὸ καὶ σήμερα, ἐπειδὴ μᾶς τὸ τόνισαν τὸ Εὐαγγέλιό μας καὶ ἡ Ὑμνολογία μας, ὅτι αὐτὸ εἶναι τὸ Εὐγγέλιο, δηλαδὴ τὸ ἄγγελμα τὸ μοναδικὸ γιὰ τὸν ἄνθρωπο, νὰ νοιώσουμε τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ.

Εἴμαστε προσκολλημένοι, ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι, καὶ δεμένοι μετὰ πολλὰ πράγματα, μετὰ πολλὰ εἰδῶλα. Ἔστω κι ἂν λέμε ὅτι δὲν προσκυνούμε τὰ εἰδῶλα, στὴν πραγματικότητα πολλοὶ ἀπὸ μᾶς λατρεύουμε μετὰ ἀπέραντη ἀφοσίωσις ποικίλα εἰδῶλα, τὴν σάρκα μας, τὸ ἐγὼ μας, τὸ χρῆμα μας. Ἔχουμε τόσες θρησκείες! Ἀλλὰ τὸ ζήτημα εἶναι ὅτι εἶναι καμουφλισμένες, καὶ ὁ πονηρός μᾶς κάνει νὰ μὴ λέμε ὅτι εἴμαστε εἰδωλολάτρες, ἀλλὰ μᾶς κάνει στὴν πράξη τέτοιους. Λατρεύουμε λοιπὸν τίς ἀνέσεις, τίς συμβατικότητες, τίς μικρότητες, τὴν σχετικοκρατία, τὴν συμφεροντολογία. Αὐτὰ εἶναι τὰ κάστρα, τὰ ὁποῖα ἔχουμε μέσα μας ὀχυρωμένα, τὰ ὁποῖα δὲν ἐννοοῦμε νὰ τὰ ἀφήσουμε πολλὰς φορές, παρ' ὅλο ποὺ στὴν ἐπιφάνεια βάζουμε ἓνα ἐπίχρισμα εὐλαβείας καὶ μιὰ συμβατικότητα θρησκευτικοφανείας.

Ἡ μεγάλη γιορτὴ ἔρχεται νὰ μᾶς πεῖ, μέσα στὴν συγκλονιστικὴ ἀπλότητα τοῦ Σπηλαίου, ὅτι στὴν καινούρια κτίσις, στὴν νέα θρησκεία, ποὺ λέγεται Χριστιανισμός, δὲν ἔχουν τόπο οἱ συμβατικότητες, ἡ σχετικοκρατία τῶν τύπων. Γιὰ νὰ μπεῖς στὸ Σπήλαιο, χρειάζεται ἀγνὴ καρδιά. Τὸ μονοπάτι τῆς ἀγνότητος τῆς ψυχῆς καὶ τῶν διαθέσεων, αὐτὸ μᾶς προσεγγίζει πρὸς τὴν Βηθλεὲμ. Καὶ μόνο ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὸ σθένος, τὴ δύναμη, τὴν εἰλικρίνεια νὰ ξεκολλήσουν τὸ ἄτομό τους ἀπ' τὰ εἰδῶλα, νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὴν λατρεία τοῦ Ἐγὼ καὶ τοῦ χρήματος, αὐτοὶ μποροῦν ν' ἀντικρύσουν τὸ Βρέφος, αὐτοὶ μποροῦν νὰ συλλάβουν τὸ νόημα τῆς πίστεως καὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου, τὸ νόημα τῆς ζωῆς ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, ποὺ βρίσκεται ὑπὸ τὴν πνοὴν τοῦ Θεοῦ. Καὶ δὲν μπορεῖ ἡ ζωὴ νὰ κυβερνᾶται ἀπ' αὐτὰ τὰ τόσο φεύτικα καὶ ἀμφίβολα εἰδῶλα. Ὅπως τὰ μάτια μας εἶναι πλασμένα γιὰ νὰ ἀντικρύζουν τὸ φῶς, τὰ αὐτιά μας νὰ ἀκοῦν τοὺς ἤχους, ἡ μύτη μας γιὰ νὰ εἰσπνέει τὸ ὀξυγόνο, ἔτσι καὶ οἱ ψυχὲς μας εἶναι νὰ νοιώθουν τὸν Θεό. Τὸ νόημα τῆς ψυχῆς μας δὲν εἶναι ἄλλο, δὲν εἶναι νὰ χορταίνει ἐπίγεια, σχετικὰ καὶ βρωμερὰ πολλάκις ἀγαθὰ. Ἀλλὰ νὰ μπορεῖ μετὰ εἰλικρίνεια νὰ εἰσέρχεται στὴν ἀτμόσφαιρα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Νὰ μπορεῖ νὰ ἀναπνέει τὸ μέγα γεγονός τῆς θείκης συγκαταβάσεως, τῆς ἀπόλυτης ἀγάπης, ἡ ὁποία εἶναι θυσία καὶ τὴν ὁποία μᾶς δείχνει σήμερα ἡ σάρκωσις τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.[...]

Δὲν μπορεῖ ἡ ζωὴ μας ἐπάνω σ' αὐτὸν τὸν πλανήτη νὰ βαδίσαι ἀληθινὰ, σὲ μιὰ τροχιά πραγματικὴ, ἐὰν δὲν εἰσέλθει στὴν σφαῖρα αὐτῆς τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος σαρκοῦται γιὰ νὰ σταυρωθεῖ μεθαύριον. Τοῦ μυστηρίου, ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὴν Βηθλεὲμ καὶ κορυφώνεται στὸν Γολγοθὰ. Τοῦ μυστηρίου μιᾶς τέτοιας συγκλονιστικῆς θυσίας, ἡ ὁποία εἶναι ξεχείλισμα εἰλικρινοῦς ἀγάπης, εἶναι δόσιμον γιὰ τὸν ἀγαπώμενο, εἶναι προσφορὰ γιὰ τὴν ἐξύψωσις τοῦ πλάσματος.

Περιοδ. «Τόλημ», Τεύχ. 80 Δεκέμβριος 2007

Χριστὸς γεννᾶται δοξάσατε...

π. Ἐμμανουήλ Νιράκη

Τὸ κοσμοϊστορικό γεγονός τῆς γέννησης τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ποὺ γιορτάζουμε τοῦτες τὶς μέρες, εἶναι τὸ γεγονός ποὺ ἄλλαξε τὴ ροὴ καὶ τὴν ἱστορία τοῦ κόσμου. Ἐκοφε στὰ δύο τὴν ἱστορία, μὰ ταυτόχρονα ἔγινε ἡ γέφυρα γιὰ τὴν μετάβαση τοῦ κόσμου ἀπ' αὐτὴν πρὸ Χριστοῦ στὴν μετὰ Χριστὸ ἐποχή.

Σημεῖον ἀντιλεγόμενον ἡ γέννησή Του, γιὰ ἐκείνους ποὺ ἀρνοῦνται τὴν Θεότητά Του, τὴν ἐνανθρώπησή Του, τὸ εὐαγγέλιό Του. Ὅμως ὁ λόγος τοῦ προφήτου Ἡσαΐα, ἀποστομώνει ὅλους ἐκείνους, ποὺ στὸ πρόσωπο τοῦ νεογέννητου Χριστοῦ βλέπουν ἕναν ἀκόμη ἀπόγονο τοῦ ἀνθρώπινου γένους λέγοντας χαρακτηριστικά: «ἰδοὺ ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ». Καὶ ἂν κάποιος τοῦτες τὶς μέρες μένουν παγεροὶ καὶ ἀδιάφοροι μπροστὰ στὸ νεογέννητο Χριστὸ, οἱ χριστιανοὶ ἀνὰ τὸν κόσμον ἀγάλλονται καὶ χαίρουν συμφάλλοντας μὲ τοὺς ἀγγέλους «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

Μπορεῖ νὰ βρισκόμαστε στὴν καρδιά τοῦ χειμῶνα, ὁ χριστιανὸς ὅμως αἰσθάνεται μιὰ παράξενη ζέση νὰ πλημμυρίζει τὴν καρδιά του. Ἴσως γιὰ τοῦτο προετοιμάζεται κι αὐτὴ νὰ ὑποδεχτεῖ τὸν Θεάνθρωπο. Γιατί τώρα πλέον ὑπάρχει ἕνα σίγουρο λιμάνι, ἕνα στέρεο καὶ ἀκλόνητο σημεῖο γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ἀκουμπήσει τὸν πόνο του, τὴν θλίψη του, τὴν ἀγωνία του.

Αὐτὸς ποὺ εἶναι ντυμένος μὲ τὴν δόξα τοῦ Θεοῦ, σήμερα γεννιέται γυμνὸς γιὰ νὰ ἐνδύσει ἐμᾶς μὲ τὴν δόξα Του. Αὐτὸς ποὺ ὑμνῆται ἀκατάπαυστα στὸν οὐρανό, σήμερα τὸν ἐγκαταλείπει γιὰ νὰ ἔρθει κοντὰ μας, μαζί μας, γιὰ νὰ καλύψει τὴν γύμνια μας καὶ νὰ φωτίσει τὰ σκοτάδια μας. Ἀποχωρίζεται τὰ οὐράνια σκηνώματα, γιὰ νὰ βρεθεῖ στὴ λάσπη τῆς γῆς. Ἐρχεται ἀπρόσκλητος.

Δὲν τοῦ τὸ ζητήσαμε. Δὲν τὸν καλέσαμε. Βλέπει τὴν ἀδυναμία μας. Τὴν ἀνημπορία μας. Βλέπει τὸ ἀδιέξοδο ποὺ μᾶς ἔχει κυριεύσει. Ἡ «κένωσις» τοῦ Θεοῦ, δηλαδὴ ἡ κάθοδός Του στὴ γῆ, εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀγάπης Του γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Γεννήθηκε, γιὰ νὰ μᾶς σώσει ἀπ' τὴν ἀνθρωποβόρα ἁμαρτία. Τὸ θριαμβευτικὸ σάλπισμα τῶν ἀγγέλων καὶ τὸ κλάμα τοῦ νεογέννητου Χριστοῦ, εἶναι ὁ προάγγελος τῆς δικῆς μας «ἐν δυνάμει» λύτρωσης καὶ σωτηρίας.

Νὰ γιὰ τὴν χαρὰ, ἡ ἐλπίδα καὶ ἡ αἰσιοδοξία τοῦτες τὶς μέρες πλημμυρίζει τὶς καρδιές μας. Δὲν εἶναι οὔτε τὰ χαρμόσινα τραγούδια, οὔτε τὰ πολύχρωμα λαμπιόνια, οὔτε τὰ πλούσια ἐδέσματα ποὺ μᾶς ζεσταίνουν. Εἶναι ἡ προσμονὴ καὶ ἡ ἀγωνία νὰ ὑποδεχτοῦμε Ἐκεῖνον ποὺ θὰ ἀλλάξει τὴν ζωὴ μας. Νὰ καλωσορίσουμε ἐκεῖνον ποὺ ἐνσαρκώθηκε γιὰ νὰ μᾶς χαρίσει ξανὰ ὅλα ὅσα μᾶς εἶχε δωρίσει ὅταν μᾶς δημιούργησε. Νὰ τὸν ὑποδεχοῦμε γιὰ τὸ μᾶς ἔδωσε τὸ ὕψιστο καὶ δὲν τὸ διαφυλάξαμε καὶ τώρα χρειάστηκε νὰ κατέβει Αὐτός, στὸν δικό μας χωματένιο κόσμον, νὰ λάβει τὴν δική μας πεπερασμένη ἀνθρώπινη φύση, ὥστε νὰ μᾶς ἐπαναφέρει στὸν πρότερο προορισμό μας. Νὰ τὸν ὑποδεχτοῦμε στὸν γεμάτο ἐγωισμούς, κακίες, μίση καὶ πάθη κόσμον μας, γιὰ τὴν ἥρθε νὰ μᾶς μυσήσει στὴν ταπείνωση, στὴν ἀγάπη, στὴν δικαιοσύνη, στὴν ἀλήθεια. Νὰ τὸν ὑποδεχτοῦμε γιὰ τὸ μᾶς συνάντησε δεμένους χειροπόδαρα ἀπ' τὸν διάβολο, καὶ μᾶς ἐλευθέρωσε ἀπ' τὴν φθορὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ τὸν θάνατο, ἀφοῦ μᾶς κατέστησε κοινωνοὺς τῆς δικῆς Του Ζωῆς, τῆς δικῆς Του Ἀνάστασις. Αὐτὴ εἶναι ἡ χαρὰ τοῦ χριστιανοῦ τοῦτες τὶς μέρες.

Εἶναι αὐτὰ ποὺ ἔρχονται εἶναι αὐτὰ ποὺ θὰ ζήσουμε ἀπὸ ἐδῶ καὶ στὸ ἐξῆς. Ἡ γέννησή του εἶναι ἡ δική μας θέωση. Ἡ «κένωσις» Του ἔγινε ἡ δική μας «πλήρωσις». Ἡ «συγκατάβασις» Του

ἔγινε ἡ δική μας «ἀνάστασις». Ὁ Θεὸς πάσχει γιὰ νὰ μὴν ὑποφέρει ὁ ἄνθρωπος. Τὸ πάθος Του εἶναι ἡ δική μας ἀπάθεια. Γεννήθηκε «πτωχὸς» γιὰ νὰ θεραπεύσει τὴν δική μας φτώχεια. Τὸ πάθος Του καὶ ἡ ἀγάπη Του γιὰ τὸν ἄνθρωπο, ἔγινε τὸ πάθος γιὰ τὰ δικά μας πάθη.

Γι' αὐτὸ αὐτὰ τὰ Χριστούγεννα ἄς εἶναι ἡ ἀφετηρία μιᾶς ἄλλης πορείας. Ἄς μὴν μείνουμε μόνο

στὴν ἐξωτερικὴ προετοιμασία. Ἄς ὑποδεχτοῦμε τὸν Χριστὸ ἔτσι ὅπως ἀρμόζει στὸ Σωτήρα καὶ Λυτρωτὴ τῆς ζωῆς μας, γονατίζοντας μπροστὰ στὴ φάτνη μὲ ταπείνωση, γιὰ νὰ λάβουμε σύμφωνα μὲ τὸν Ἅγιο Συμεὼν «φῶς, εἰρήνη καὶ χαρὰ, ζωὴ, τροφή καὶ πόση, ἔνδυμα, ἥλιον οὕτως ἄδυτον καὶ ἄστρον ἀειλαμπές»

Τί δῶρο θὰ κάνεις Ἐσὺ στὸ Χριστὸ ; . . .

Ὁ Ἅγιος Ἱερώνυμος βρίσκεται στὴ Βηθλεέμ. Τέσσερις αἰῶνες περίπου μετὰ τὴ γέννηση τοῦ Χριστοῦ, μιὰ νύχτα τῶν Χριστουγέννων, ὁ Ἅγιος Ἱερώνυμος ἔρχεται προσκυνητὴς στὴ Βηθλεέμ. Λαχταράει νὰ προσκυνήσει τὸ μέρος ὅπου γεννήθηκε ὁ Χριστός. Ἔρχεται στὸ σπήλαιο τῆς γεννήσεως ταπεινὰ καὶ προσεύχεται. Ὁ ἴδιος μιλάει ἀργότερα γιὰ τὴ θεϊκὴ ἐμπειρία ποὺ εἶχε. Ἄκουσε σὲ ὄραμα τὴ γλυκιὰ φωνὴ τοῦ Θεοῦ Βρέφους νὰ ἀπευθύνεται σ' αὐτὸν καὶ ἀναρρίγησε.

- Ἱερώνυμε τί θὰ μοῦ προσφέρεις σήμερα, τὴν ἡμέρα τῆς γεννήσεώς μου;
- ὦ θεῖο Βρέφος, τὸ γνωρίζεις, γιὰ Σένα τὰ ἔχω ἐγκαταλείψει ὅλα... καὶ τὴν αὐλὴ τῶν Ἀρχιερέων, καὶ τὰ μεγαλεῖα τῆς Ρώμης, καὶ τὶς ἡδονὲς καὶ τὰ πλούτη... Καὶ αὐτὴ τὴν ὥρα ὁ νοῦς μου, ὅλη μου ἡ καρδιά, οἱ σκέψεις μου καὶ ἡ ζωὴ μου ἀκόμη, τὰ πάντα ἀνήκουν σὲ Σένα! Τί ἄλλο θὰ μπορούσα νὰ σοῦ δώσω; Δὲν ἔχω τίποτε ἄλλο... σήμερα τὴν ἡμέρα τῆς γιορτῆς σου...

Ἀκούει τότε τὴ φωνὴ τοῦ Θεοῦ Βρέφους νὰ τοῦ λέει:

- Ἔχεις Ἱερώνυμε, ἔχεις κάτι ποὺ τὸ λησμονεῖς καὶ θέλω σήμερα νὰ τὸ καταθέσεις στὰ πόδια μου.

- Τί εἶναι αὐτὸ οὐράνιε Βασιλιά, ἀγάπη τῆς ἀγάπης μου καὶ ψυχὴ τῆς ζωῆς μου, ἔχω πράγματι ἄλλο τίποτε γιὰ νὰ σοῦ δώσω; Θὰ ἤμουν τόσο ταλαίπωρος ὥστε νὰ φυλάξω κάτι γιὰ μένα ! Πές μου γλυκύτατε Ἰησοῦ, τί ἤμπορῶ νὰ σοῦ δώσω ἀκόμη;

... Καὶ μετὰ ἀπὸ μία στιγμὴ σιγῆς ἄκουσε τὴ φωνὴ τοῦ παιδίου Ἰησοῦ, νὰ τοῦ ἀπαντᾷ!

- Ἱερώνυμε, δώσε μου... τὶς ἀμαρτίες σου!

- Τὶς ἀμαρτίες μου Ἀγιώτατε Θεέ; ! Τί νὰ τὶς κάνεις τὶς ἀμαρτίες μου;

- Ἱερώνυμε δώσε μου ὅλες τὶς ἀμαρτίες σου, γιὰ νὰ τὶς συγχωρήσω ὅλες.

Καὶ ὁ Ἅγιος Γέρων ἀναλύθηκε σὲ δάκρυα συγκίνησης, εὐτυχίας καὶ ἀγάπης καὶ προσκύνῃσε τὸ θεῖο Βρέφος.

Χριστουγεννιάτικο αντιπαραμύθι

Ήλία Βουλγαράκη

Μία φορά και κάθε καιρό είναι ο Θεός. Από κάποτε είναι και οι άνθρωποι. Οι αναφορές όμως που έρχονται από τη γη για την κατάσταση των ανθρώπων όλο και χειροτερεύουν. Το ανθρώπινο γένος πάει από το κακό στο χειρότερο, παρ' όλες τις προσπάθειες του Θεού με τους διάφορους αντιπροσώπους που από καιρό σε καιρό στέλνει για να τους συνεφέρει.

Μπροστά στην έκρυθμη αυτή κατάσταση ή Αγία Τριάδα συνεδριάζει. Αποφασίζει ν' ακούσει και τις απόψεις των ανθρώπων πάνω στο θέμα και να συζητήσει προτάσεις τους για την αντιμετώπιση του άδιεξόδου.

Σε λίγες μέρες φθάνει ως εκπρόσωπος της ανθρωπότητας μία διακεκριμένη προσωπικότητα, ένας σοφός Σύμβουλος του Αυτοκράτορα που διατηρούσε μεγάλο κύρος ανάμεσα στους ανθρώπους. Κολακευμένος από την προτίμηση δεν ἄργησε να πάρει θάρρος και να διατυπώσει τις απόψεις του για τη λύση του προβλήματος.

- Προτείνω να ληφθούν δραστικά μέτρα.
- Σάν ποιά;
- Να σταλούν ἄγγελοι με πύρινες ρομφαίες για να συνετάσουν τους ανθρώπους.
- Μὰ τότε ποῦ πάει ἡ ἐλευθερία τους;
- Μπροστά στο καλό που θα γίνει, δὲ βλάφτει νὰ τὴ στερηθοῦν προσωρινά.
- Μὰ καλὸ δίχως ἐλευθερία μπορεῖ νὰ εἶναι καλό;

Ὁ σεβαστὸς Σύμβουλος πέφτει σὲ κάποια ἀμνηχανία. Κι ἀναδιπλώνεται, θέλει νὰ φανεῖ ἄρεστός καὶ προτείνει αὐτὸ ποὺ ὑποπεύεται ὅτι θ' ἀρέσει στὸ Θεό.

- Νὰ σταλοῦν ἐκπρόσωποί σας γιὰ νὰ τοὺς συμβουλέφουν.

- Μὰ τὸ μέτρο αὐτὸ δοκιμάστηκε ἐπανειλημμένα καὶ ἀπέτυχε.

Ὁ σεβαστὸς Σύμβουλος μπερδεύεται πάλι. Ὡστόσο μία νέα ἰδέα φωτίζει τὸ μυαλό του.

- Νὰ χορηγήσετε γενικὴ ἀμνηστία. Νὰ βγεῖτε στὸν ἐξώστη τοῦ Οὐρανοῦ καὶ ν' ἀνακοινώσετε στοὺς ἀνθρώπους ὅτι τοὺς συγχωρεῖτε γιὰ τὴν προσβολὴ ποὺ σᾶς ἔκαναν καὶ διαγράφετε τὶς ἁμαρτίες τους!

- Δὲν μπορῶ νὰ τὸ κάνω γιατί δὲν αἰσθάνομαι θιγμένος ἀπὸ τὰ ἔργα τους. Ἀλλὰ κι ἂν ἔδινα γενικὴ ἀμνηστία, ὅπως προτείνεις, θὰ τοὺς ὠφελοῦσε; Πιστεύω πῶς ὄχι. Τὸ πρόβλημα δὲν εἶναι ν' ἀποκαταστήσω τὴ σχέση μου μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Ποτέ, ἄλλωστε, αὐτὴ δὲ χάλασε. Ἀλλὰ ν' ἀποκαταστήσουν οἱ ἴδιοι τὴ σχέση τους μὲ τὸν ἑαυτὸ τους. Στὴν περίπτωση, ὅμως, αὐτὴ δὲν ἔχουν τόσο ἀξία τὰ γενικὰ μέτρα ποὺ ἔρχονται ἀπ' ἔξω, ὅσο ἡ ἀλλαγὴ τῶν ἀνθρώπων ποὺ γίνεται μέσα τους, ἡ σωστὴ ἐπανατοποθέτηση τοῦ καθενὸς ἀπέναντι στὸν ἴδιο του τὸν ἑαυτὸ.

Ὁ Σύμβουλος τὰ ἔχασε πλέον ὀριστικά. Καὶ τότε σκέφτηκε νὰ ἐφαρμόσει τὴν παλιά, δοκιμασμένη τακτικὴ του, ποὺ χρησιμοποιοῦσε σὲ δύσκολες στιγμές.

- Ἐσεῖς τί λέτε; Ρώτησε μὲ προσποιητὴ ἀφέλεια.

- Λέω νὰ στείλω τὸ Γυιό μου στὴ γῆ.
- Ἀπαράδεκτο! τοῦ ξέφυγε ἡ λέξη αὐθόρμητα. Ταυτόχρονα ὅμως ἔνιωσε ὅτι φέρθηκε μὲ ἀπρέπεια. Σπεύδει νὰ διορθώσει τὸ πράγμα.

- Ἴσως, ἦταν κάπως βιαστικὴ ἡ κρίση μου. Μᾶλλον δὲν ἔχω ἀντίρρηση. Ἀλλὰ θὰ πρέπει νὰ παρουσιαστεῖ μὲ τὴν ἀνάλογη ἐμφάνιση ποὺ ἐπιβάλλει ἡ θέση του.

- Δηλαδή, ποιά;

- Ε, νά! Νά περιβληθεῖ, ἄς ποῦμε, μ' ἕνα ἀστρικό σῶμα καί νά συνοδεύεται ἀπό μιὰ στρατιὰ ἀγγέλων.

- Δέ θά ἐκβιάσει, ὅμως, ἔτσι τίς ἀνθρώπινες συνειδήσεις;

Πάλι τὰ ἴδια, σκέφθηκε ὁ Σύμβουλος μέ κάποιον ἐκνευρισμό. Ἔτσι ξαναγύρισε στή γνωστή του τακτική.

- Ἐσεῖς πῶς βλέπετε αὐτή τήν ἀποστολή;

- Σκέφτομαι νά γίνει ἄνθρωπος!

Ἀστροπελέκι!

- Τί εἶπατε; Ἄνθρωπος; Μά αὐτό εἶναι ἐντελῶς ἀσυμβίβαστο μέ τήν ἀξία του. Δέν κρατήθηκε. Εἶναι ἀναξιοπρεπές. Καί πάλι δέν κρατήθηκε. Πῶς τὸ σκεφτήκατε αὐτό;

- Λέγοντας νά γίνει ἄνθρωπος, δέν ἐννοῶ νά ἐμφανιστεῖ ὡς ἄνθρωπος, ἀλλά νά ὑπάρξει ἄνθρωπος, νά γεννηθεῖ ἀπό μία θνητὴ γυναῖκα.

Μήπως μέ περιπαίξει; σκέφτηκε φανερά ἐνοχλημένος ὁ καλός μας Σύμβουλος. Μήπως τὸ κάνει γιὰ νὰ ἐλέγξει τὴ νοημοσύνη μου;

- Δέν μπορῶ νὰ παρακολουθήσω τὴ σκέψη σας, εἶπε μέ θιγμένη ἀξιοπρέπεια. Ἐννοεῖτε νὰ περάσει ἀπὸ τὴ διαδικασία τῆς ἐνδομήτριας ζωῆς, τῆς γέννας, ἀπὸ τὴν ἀσήμαντη βρεφικὴ ἡλικία ἀπό... Σταμάτησε ἀπὸ φρίκη. Τὸν συνέφερε κάπως ἡ σκέψη πῶς ὁ Θεὸς πιθανὸν νὰ τὸν κοροϊδεύει. Τὸν κοιτάζει ἐξεταστικὰ μέ μιὰ ματιὰ γεμάτη σημασία. Θὰ θέλε τουλάχιστον νὰ μὴν πέσει ἡ ὑπόληψή του.

Ὁ Θεὸς ἔνιωσε τὴν κατάσταση τοῦ ἀνθρώπου. Ἦταν κι αὐτὸς ὅπως ὅλοι οἱ ἄλλοι. Ἀποκλεισμένος στὸ δικό του κόσμος. Ἕνας ὑπέρетης ποὺ φρόντιζε μόνο «τὰ τοῦ Καίσαρος». Ὡστόσο συνέχισε νὰ τοῦ ξεδιπλώνει τὴ σκέψη του.

- Νομίζω ὅτι σωστὰ μέ καταλάβατε. Λέω γεννηθεῖ ἀπὸ μία θνητὴ γυναῖκα καί μάλιστα νὰ μὴ γεννηθεῖ στήν Πρωτεύουσα, οὔτε στὰ Ἀνάκτορα, ἀλλά σὲ μιὰ ἀσήμαντη πόλη, στή Βηθλεέμ, ἃς ποῦμε, μέσα σ' ἕνα σταῦλο!

Τὸ πράγμα εἶχε παραγίνει γιὰ τὸ Σύμβουλο. Ἐνιωσε ὅτι τὸν περιπαίζουν. Ἄν προσπαθοῦσε τουλάχιστο νὰ περισώσει τὸ κύρος του!... Πῆρε τὸ πιὸ σοβαρό του ὕφος καί εἶπε:

- Ἐπιθυμῶ ἐξ ὀνόματός μου, ἐξ ὀνόματος ὅλων τῶν ἀνθρώπων νὰ δηλώσω ὅτι διαφωνῶ μέ τὴν πρότασή σας. Παρακαλῶ νὰ γραφεῖ στὰ πρακτικά.

Μὲ τὴ δήλωση αὐτὴ ἡ σύσκεψη ἔληξε. Ὁ Θεὸς σηκώθηκε, τὸν ξεπροβόδισε μέχρι τὴν πόρτα καί τὸν χαιρέτησε, εὐχαριστώντας τον γιὰ τὴ συνεργασία του. Ὁ Σύμβουλος ἔφυγε πολὺ συγχυσμένος κι ἀναστατωμένος. Σὲ ὅλη τὴ διαδρομὴ τοῦ γυρισμοῦ μιὰ ἀπορία τριβέλιζε τὸ μυαλό του. Πῶς μπόρεσε ὁ Θεὸς νὰ σκεφτεῖ ὅλ' αὐτά, ἔστω καί γι' ἀστεῖο;

Ἀπὸ τὸ βιβλίο «Χριστούγεννα»

Ἐκδόσεις Ἀκρίτας

Φανέρωση τῆς ἀπείρου ἀγάπης τοῦ Θεοῦ

Αρχιμ. Γεωργίου, Καθηγουμένου Ι.Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου

Τὰ Χριστούγεννα, πού μὲ τὴν Χάρι τοῦ Θεοῦ ἐορτάζουμε καὶ φέτος, μᾶς δίνουν τὴν εὐκαιρία νὰ ἐμβαθύνουμε στὸ Μυστήριο τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Πολλὰ καὶ ἀνεκτίμητα εἶναι τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ σέ μᾶς. Τὸ μεγαλύτερο ὅμως δῶρο Του εἶναι ἡ ἐνανθρώπηση τοῦ Μονογενοῦς Του Υἱοῦ, χωρὶς τὴν ὁποία θὰ εἴμεθα ἀκόμη ἀπελπισμένοι αἰχμάλωτοι τοῦ διαβόλου καὶ τοῦ θανάτου.

Λέγει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς: «Τί βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ θείας φιlanθρωπίας! Ὡς γνωρίζει ὁ Θεὸς μὲ τὴν σοφία, τὴ δύναμη καὶ τὴν φιlanθρωπία Του τὰ ὀλισθήματα ἀπὸ τὴν ἐκούσια παρεκτροπή μας νὰ τὰ κατασκευάζει ἀσυγκρίτως πρὸς τὸ καλύτερο. Διότι ἂν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ δὲν κατέβαινε ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, ἐμεῖς δὲν θὰ εἴχαμε καμία ἐλπίδα νὰ ἀνέβουμε στὸν οὐρανό. Ἄν Αὐτὸς δὲν ἐσαρκῶντο, δὲν ἔπασχε κατὰ σάρκα, δὲν ἀνίστατο καὶ ἀνελαμβάνετο γιὰ χάρι μας, δὲν θὰ ἐγνωρίζαμε τὴν ὑπερβολικὴ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς ἐμᾶς» (Ὁμιλ. ιστ').

Τονίζει δὲ πάλιν ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὅτι ὁ Χριστὸς ἐσαρκώθη «ἵνα δείξῃ τὴν τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην». Ἐμβαθύνοντας ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, ὁ σοφὸς καὶ ἀπλανὴς αὐτὸς διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας μας, στίς εὐεργεσίες πού προέκυψαν γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν Σάρκωση τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ ἀπολυτρωτικὸ Του ἔργο, τονίζει ὅτι μὲ αὐτὴν ὁ σαρκωθείς Κύριος πρῶτον μᾶς ἀνεβάζει ἀπὸ τὸ βαθύτατο χάος, στὸ ὁποῖο εἴχαμε πέσει, καὶ δεύτερον μᾶς ἀνυψώνει σὲ θεϊκὴ δόξα. Μᾶς ἐλευθερώνει δηλαδὴ ἀπὸ μία ἀδυσώπητη φυλακὴ καὶ μᾶς χαρίζει τὴν θεώση...]

Πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε ὅτι ἀκόμη καὶ αὐτὲς τίς ἅγιες ἡμέρες δὲν ἐρχόμεθα σὲ συναίσθηση τῆς ἀπείρου πρὸς ἐμᾶς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Δὲν τὴν ζοῦμε σὰν τὸ πιὸ συγκλονιστικὸ γεγονὸς στὴ ζωὴ τοῦ κόσμου καὶ στὴν δική μας ζωὴ. Δὲν ἀνταποδίδουμε στὸν ἀγαπήσαντα ἡμᾶς Κύριο τὴν δική μας ἀγάπη.

Εἶναι ἴσως ἡ μεγαλύτερη ἀποτυχία τῆς ζωῆς μας ὅτι δὲν νοιώθουμε τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ σέ μᾶς καὶ δὲν Του ἀνταποδίδουμε τὴν δική μας ἀγάπη. Ὡς καὶ ἡ χριστιανικὴ μας ζωὴ φυτοζωεῖ, δὲν εἶναι μέθεξις Θεοῦ οὔτε ἀνάκραση τοῦ κτιστοῦ μας εἶναι μὲ τὸν ἄκτιστο Θεό. Ὅταν ζοῦμε τὸ μυστήριο τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, μπορούμε κατὰ βάθος νὰ χαιρώμεθα καὶ στίς πιὸ ἀντίξοες περιστάσεις τῆς ζωῆς μας καὶ νὰ ἀντιμετωπίζουμε τὸν ἴδιο τὸν θάνατο μὲ ἐλπίδα.

Οἱ ἅγιοι ἄνθρωποι ὅλων τῶν αἰώνων ἔνοιωσαν στὸ βάθος τῆς ὑπάρξεώς τους πόσο τοὺς ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς καὶ ἀγάπησαν τὸν Θεὸ ὀλοκληρωτικά. Γι' αὐτὸ καὶ ὑπέμειναν καρτερικὰ κάθε εἶδος πόνο, στέρηση, βάσανο, ἄσκηση καὶ δοκιμασία γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ.

Ἡ προσευχὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου γιὰ τοὺς Ἑφεσίους εἶναι προσευχὴ ὅλων τῶν Ἀγίων, ὥστε ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ νὰ γνωρίσουν ἐν Χάρτι τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ πού ὑπερβάλλει κάθε ἀνθρώπινη γνώση: «Γι' αὐτὸν τὸν λόγο γονατίζω προσευχόμενος πρὸς τὸν Πατέρα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ... νὰ σᾶς δώσει κατὰ τὸν πλοῦτο τῆς δόξης Του, νὰ ἐνισχυθεῖτε μὲ δύναμη διὰ τοῦ Πνεύματός Του στὸν ἐσωτερικό σας ἄνθρωπο, νὰ κατοικήσῃ ὁ Χριστὸς διὰ τῆς πίστεως στίς καρδιές σας, νὰ εἰσθε ριζωμένοι καὶ θεμελιωμένοι στὴν ἀγάπη, γιὰ νὰ μπορέσετε νὰ καταλάβετε μαζὶ μὲ ὅλους τοὺς Ἁγίους ποὺ εἶναι τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος, καὶ νὰ γνωρίσετε τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία ξεπερνᾷ τὴν γνώση, γιὰ νὰ κατασταεῖτε πλήρεις μὲ ὅλη τὴν πληρότητα τοῦ Θεοῦ» (βλ. Ἐφ. γ' 14-19).

Μακάρι νὰ ἀξιοθοῦμε καὶ ἐμεῖς μὲ τὴν Χάρι τοῦ Σαρκωθέντος Κυρίου μας καὶ μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν ἁγίων ἐορτῶν τῆς ἐνανθρωπήσεώς Του νὰ γνωρίσουμε, νοιώσουμε καὶ βιώσουμε τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ὥστε ὅλος ὁ Θεὸς νὰ κατοικήσῃ μέσα μας.

Ξέσπασμα τῆς καρδιᾶς μου

Γλυκύτατε Ἰησοῦ μου, σκέπτομαι πόσο μὲ ἀγάπησες.

Κάτι μὲ τραβοῦσε κοντά Σου.

Πόσες φορές, τὸ γνωρίζεις, τὸ εἶδες, Σὲ ἄφησα.

Μὲ τὴ ζωὴ μου τὴν ἀμαρτωλὴ Σοῦ ἔλεγα: δὲν σὲ ἀγαπῶ.

Καὶ ὅμως Σὺ, Κύριε, “ἐπέτασας χεῖρας” σ’ ἓνα παιδὶ ἄτακτο καὶ δύστροπο.

Ἔφτασα μέχρι τὸ χεῖλος τῆς ἀβύσσου.

Τὴν τελευταία στιγμή μὲ ἔπιανες καὶ μὲ τραβοῦσες ἀπὸ τὴν καταστροφή.

Πολλὲς φορές ἔφυγα ἀπὸ κοντά Σου, κι ἄλλες τόσες φορές, Φίλε μου Καλέ,

Γλυκέ, Σύντροφε τῆς ζωῆς μου, Παρηγοριὰ τῆς ψυχῆς,

πεφιλημένε μου καὶ ἀγαπητικὲ τῆς καρδιᾶς μου,

μὲ δάκρυα καὶ λυγμούς Σοῦ ἔλεγα:

“Σοὶ μόνω ἀμαρτάνω καὶ Σοὶ μόνω προσπίπτω”.

Ἐλέησόν με . . . καὶ μὲ ἐλεοῦσες.

Δὲν μπορούσα ὅμως ποτέ, Κύριέ μου, νὰ φαντασθῶ

Πὼς τόσο πολὺ θὰ μ’ ἀγαποῦσες.

Τί νὰ πῶ; Ἐσὺ ξέρεις πιὸ πολλὰ ἀπ’ ὅλους μας.

Οἱ ἀναστεναγμοί μου Σοῦ τὰ λένε.

Κύριε, Κύριε, θὰ ἀπαντήσω πὼς εἶσαι ὁ πόθος τῆς καρδιᾶς μου.

Ναί, Κύριε, Σ’ ἀγαπῶ, παρ’ ὅλα τὰ ἀνθρώπινα στοιχεῖα μου.

Πορεύου, Κύριε μαζί μου κάθε στιγμή!

† Μητροπολίτου Χαλκίδος Νικολάου Σελέντη

Αγιοβασιλειάτικα

Αλεξάνδρου Παπαδιαμάντη

Δέν ἡξεύρω ποῖος περιπλανώμενος ραφωδὸς συνέθηκε τὰ νῦν συνήθως ὑπὸ τῶν παίδων ἀδόμενα ἄσματα τῶν Χριστουγέννων, τοῦ Ἁγ. Βασιλείου καὶ τῶν Φώτων, τὰ ὅποια ἀκολουθοῦσι δῆθεν κατὰ γράμμα τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν, βρίθουσιν ὅμως κακοζήλων στίχων, οἱ οἱ ἐξῆς:

*Καὶ ἐπληρώθη τὸ ρηθὲν προφήτου Ἡσαΐου
μετὰ τῶν ἄλλων προφητῶν καὶ τοῦ Ἱερεμίου...*

ὁ δεύτερος οὗτος στίχος εἶναι προδήλως διὰ τὸ κεχηνὸς τοῦ ρυθμοῦ:

*Φωνὴ ἠκούσθη ἐν Ραμαῶ, Ραχὴλ τὰ τέκνα κλαίει,
παραμυθῆν (!) οὐκ ἤθελεν, ὅτι αὐτὰ οὐκ ἔχει (!!).*

Ἡ ἐν τῷ ἄσματι τῆς α' τοῦ ἔτους:

*Σήμερον εἶν' Περιτομὴ κ' ὕμνεϊ ἡ Ἐκκλησία,
καὶ προσκαλεῖσθε ἄρχοντες, γυναῖκες καὶ παιδιά
...*

Τόσον ἀληθεύει ὅτι ὕμνεϊ ἡ Ἐκκλησία, ὥστε ἓνα ἢ δυὸ ὕμνους μόνον ἔχει εἰς μνήμην τῆς Περιτομῆς, τοὺς λοιποὺς ἀφιερῶ εἰς τὸν Μ. Βασίλειον.

Ἐννοεῖ ὁ ἀναγνώστης ὅτι, θέλων ἐνταῦθα νὰ ἐκφράσω λύπην ἐπὶ τῇ ἐκθρονίσει τῶν γνησίων ἁσμάτων τοῦ λαοῦ, ἣν κατώρθωσαν τὰ κακόφωνα ταῦτα ῥαφωδήματα, πολὺ ἀπέχω ἄλλως τοῦ νὰ θαυμάσω τὰ ἐν Ἀθήναις ἀκουόμενα δημῶδη ἄσματα:

*Ἀρχιμηνιά κι ἀρχιχροινιά,
φηλή μου δεντρολιβανιά, (;)
κι ἀρχι- καλὸς σας χρόνος (;)
ἐκκλησιὰ μὲ τ' ἅγιο θρόνος (!!)
Ἄις- Βασίλης ἔρχεται
καὶ δὲν μᾶς καταδέχεται (:!!)*

ἢ τὸ ἀδόμενον τῇ παραμονῇ τῶν Φώτων:

*Ἀφέντη μου, πεντάφεντε, πέντε φορές ἀφέντη,
ἔχεις καὶ γυιὸ στὰ γράμματα καὶ γυιὸ στοὺς φαλιτήρι
(sic).*

Ἄλλ' ὑπάρχουσιν, ἰδίως εἰς τὰς νήσους, ἄλλα κάλλιστα ἄσματα τοῦ λαοῦ καὶ ἐπ' αὐτῶν θέλω νὰ ἐνδιατρίψω ὀλίγον. Τινὰ τούτων ἔχουσιν ὑπόθεσιν ἀποκλειστικῶς τὴν ἐορτὴν τῆς ἡμέρας, ἄλλα, χωρὶς νὰ παρακολουθῶσι τὰ ἱερὰ κείμενα, διεξέρχονται τὸ θέμα μὲ ποιητικὰ χρώματα, καὶ βοηθεῖα τῆς δημῶδους legende.

Ἐννοεῖται ὅτι τὰ κατωτέρω παρατιθέμενα εἶναι ἀπλᾶ ἀποσπάσματα, διότι τὰ τοιαῦτα ἄλλως ἄλλαχού ἄδονται καὶ πολλαχῶς ἀλλοιοῦνται ἀπὸ στόματος εἰς στόμα ἢ ἔννοια καὶ ἡ λέξις. Τὸ τῆς ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων ἔχει ὡς ἐξῆς:

*Χριστούγεννα, πρωτούγεννα, πρώτη γιορτὴ τοῦ
χρόνου,*

*ἐβγάτ' ἀκούστε, μάθετε, τώρα Χριστὸς γεννιέται·
γεννιέται κι ἀνατρέφεται στοὺς μέλι καὶ στοὺς γάλα·*

*τὸ μέλι τῶν οἱ ἄρχοντες, τὸ γάλα οἱ
ἀντρεωμένοι.*

Τὸ τῆς ἐορτῆς τῶν Φώτων:

*Σήμερον τὰ φῶτα κι ὁ φωτισμός
καὶ τοῦ Ἰησοῦ μας ὁ βαφτισμός.*

*Σήμερα ἡ κυρά μας ἡ Παναγιά,
σπάργαντα στὰ τίμια χέρια κρατεῖ
καὶ τὸν Ἁγ. Γιάννη παρακαλεῖ:*

*«Δύνεσ', Ἁγ. Γιάννη <καὶ> Πρόδρομε,
γιὰ νὰ μοῦ βαπτίσεις Θεοῦ παιδί;»*

«Δύνουμαι καί σώνω καί προσκυνῶ,
για κοντοκαρτέρει ὥς τὸ πουρνό,
για ν' ἀνέβω ἀπάνου στοὺς οὐρανοὺς,
για νὰ ρίξω δρόσο καὶ λίβανο·
ν' ἁγιασθοῦν οἱ βρύσες καὶ τὰ νερά,
ν' ἁγιασθῇ κι ἀφέντης μετὴν κυρά».

Ἄλλα τῶν ἁσμάτων ἐκφράζουσιν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ
ἐπαίνους καὶ προσήσεις. Τὸ ἐπόμενον τεμάχιον
ἐκρίθη ὑπὸ πολλῶν ἀπαράμιλλον τὸ ὕφος:

Σήκω, κυρά μ', νὰ στολιστῇς, νὰ πᾶς ταχιά στὰ
Φῶτα,

στὰ Φῶτα καὶ στὸν ἁγιασμό καὶ στὸν καλὸ τὸ
χρόνο.

Βάλε τὸν ἥλιο πρόσωπο καὶ τὸ φεγγάρι
ἀστήθι,

καὶ τοῦ κοράκου τὸ φτερό βάλ' το καμαροφρύδι.

Ἐπανερχόμενοι εἰς τὴν ἑορτὴν τὸν Ἀγίου

Βασιλείου (τὴν Περιτομὴν ἀγνοεῖ ὁ λαός, καὶ
εὐλόγως), παραθέτομεν τὸ κύριον τῆς ἡμέρας
ἄσμα:

Ἄις- Βασίλης ἔρχεται ἀπὸ τὴν Καισαρίτσα,
βαστάει κόλλα καὶ χαρτί, χαρτί καὶ καλαμάρι.

«Βασίλη μ' ποῦθεν ἔρχεσαι; καὶ ποῦθε
κατεβαίνεις;»

Ἀπὸ τῇ μάννα μ' ἔρχουμαι καὶ στὸ σκολειὸ
πηγαίνω,

πάω νὰ μάθω γράμματα, νὰ πῶ τὴν ἄλφα-βῆτα».

Καὶ στὸ ραβδί του ἀκούμπησε νὰ πῇ τὴν ἄλφα-
βῆτα,

Καὶ στὸ ραβδί, πού ἦταν ξερό, χλωρὰ βλαστάρια
πέταε

κι ἀπάνου στὰ ξεβλάσταρα περδίκια
κελαηδοῦσαν,

ὄχι περδίκια μοναχά, μόνε καὶ περιστέρια.

Τὸ ἄσμα τοῦτο μᾶς φαίνεται θαυμάσιον ἐν

τῇ ἀφελείᾳ αὐτοῦ. Ἡ ἔμφυτος φιλομάθεια τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ἐν μέσῳ τοσούτων διωγμῶν καὶ θλίψεων ἐπιζήσασα, μετεχειρίσθη τὴν ἐπὶ παιδείᾳ φήμην τοῦ ἑλληνικωτάτου Ἀγίου ὡς προτροπὴν πρὸς τοὺς νέους πρὸς τὴν σπουδὴν καὶ μάθησιν, οὕτω δὲ καὶ μετὰ πολλοὺς αἰῶνας ὁ μέγας τῆς Καισαρείας φωστὴρ παρίσταται οἷονεὶ συγγράφων δευτέραν «Πρὸς τοὺς νέους Παραίνεσιν».

Τὰ ἄλλα ἄσματα τῆς ἡμέρας, ἀποτελοῦντα ὄρμαθὸν εὐχῶν καὶ ἐγκωμίων διὰ τὰ μέλη ἐκάστης οἰκογενείας, εἶναι οἷονεὶ συνέχεια τοῦ πρώτου ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἐν τῷ προτελευταίῳ στίχου, ὅτι τὰ «περδίκια κελαηδοῦσαν» καὶ ἰδοὺ τί κελαηδοῦσαν:

Γιὰ βάλε τὸ χεράκι σου

τοῦτο ἀποτείνεται πρὸς τὸν οἰκογενειάρχην:

στὴν ἀργυρῇ σου τσέπη

κι ἂν εὖρης γρόσα δῶσ' μας τα, φλωριά μὴ τὰ λυπᾶσαι,

κι ἂν εὖρης καὶ μισὸ φλωρί, κέρνα τὰ παλληκάρια,

κέρνα τ' ἀφέντη μ' κέρνα τα, νὰ πιοῦνε στὴν υἰεῖά σου,

καὶ στὴν υἰεῖά σου, ἀφέντη μου, καὶ στὴν καλὴ χρονιά σου.

Νὰ ζήσεις χρόνια ἐκατό, διακόσα, παραπάνου,

κι ἀπ' τὰ διακόσα κι ὕστερα ν' ἀσπρίσεις νὰ γεράσεις,

ν' ἀσπρίσεις σὰν τὸν Ἑλυμπο, σὰν τ' ἄσπρο περιστέρι,

σὰν τ' ἀηδονάκι ποὺ λαλεῖ, τὸ Μάη, τὸ καλοκαίρι.

Καὶ τί λαλεῖ τὸ ἀηδονάκι τοῦτο; Ἴδοὺ ἀκούσατε· λαλεῖ εὐχὰς διὰ τὰ ἄλλα μέλη τῆς οἰκογενείας:

Κυρά μου, τὸν υἰόκα σου, κυρά μ', τὸν ἀκριβό σου,

τὸν ἔλουζες, τὸν χτένιζες, στὸ δάσκαλο τὸν πάλιν,

κι ὁ δάσκαλος τὸν ἔδερνε μὲ δυὸ κλωνάρια μόσκο,

μὲ τέσσαρα βασιλικό, μὲ πέντε μαντζουράνα, κτλ.

Τοσαῦτα περὶ τοῦ υἱοῦ. Ἴδοὺ τώρα καὶ περὶ τῆς θυγατρὸς:

Κυρά μ', τὴν θυγατέρα σου, κυρά μ', τὴν ἀκριβή σου,

γραμματικὸς τὴν ἀγαπᾷ, πρᾶγματευτὴς τὴ θέλει,

κι ὁ δάσκαλος ἀπ' τὸ σκολεῖο γυρεύοντας τὴν στέλλει.

Δὲν ἐνθυμοῦμαι δυστυχῶς τὴν συνέχειαν τοῦ ἁσματος τούτου, τὸ ὅποῖον ἤρχισε νὰ γίνηται περίεργον, χάρις εἰς τὰ τολμηρὰ διαβήματα τοῦ δασκάλου· ἀλλ' εἰς τὸ μέλλον ἴσως δυνηθῶ νὰ συλλέξω πλείονα· ἐπὶ τοῦ παρόντος εὐχομαι εἰς τὸν ἀναγνώστην ἐν υἰεῖᾳ καὶ εὐτυχίᾳ τὸ Νέον Ἔτος.

BYZANTINOS

«Ἐφημερίς», 1 Ἰανουαρίου 1888

Ὁ Χριστὸς πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα

Φυτεύφτηκες ἀρχικὰ στὸν παράδεισο κι ὁ διάβολος σὲ ξερρίζωσε καὶ σ' ἔβγαλε ἔξω. Ἴδου ἐγὼ τώρα σὲ φυτεύω πάνω σὲ μένα τὸν Ἴδιο! Ἐγὼ θὰ σὲ βαστάξω, ἀντὶ γιὰ τὸ χῶμα τοῦ παραδείσου. Δὲν θὰ σὲ ξανανεβάσω ἀπλῶς στὸν οὐρανό. Ἐδῶ ἔχεις τόπο σπουδαιότερο ἀπὸ τὸν οὐρανό. Ὁ ἴδιος ὁ βασιλεὺς καὶ κύριος τοῦ οὐρανοῦ, ἐγὼ σὲ βαστάζω.

Ὁ Μέγας Βασίλειος κι ὁ παραμορφωμένος Χριστιανισμός

Κόντογλου Φώτη

Θέλω νὰ μιλήσω γιὰ τὸν ἅγιο Βασίλειο, ἀλλὰ νὰ μὴν πῶ τὰ συνηθισμένα ποὺ λένε ὅσοι γράφουνε γι' αὐτὸν τὸν ἀληθινὰ Μέγαν ἅγιο. Προπάντων κάποιοι θεολόγοι φραγκοδιαβασμένοι, ποὺ δὲν τοὺς ἐνδιαφέρει σχεδὸν καθόλου ἡ ἀγιότητά του κ' ἡ κατὰ Θεὸν σοφία του, ἀλλὰ ἡ “θύραθεν” σοφία του, ἡ γνώση ποὺ εἶχε στὰ ἑλληνικὰ γράμματα, στὴ ρητορική καὶ στ' ἄλλα ἐφήμερα καὶ ἐξωτερικὰ στολίδια αὐτῆς τῆς βαθειᾶς ψυχῆς, λησμονώντας τί γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος γιὰ τὴν κοσμικὴ σοφία, ποὺ τὴ λέγει “μωρίαν παρὰ τῷ Θεῷ”.

Γιὰ τοὺς τέτοιους, ἡ φιλοσοφία εἶναι σεβαστή, μάλιστα περισσότερο ἀπὸ τὴ θρησκεία κι' ὅς θέλουνε νὰ τὸ κρύφουνε, ἡ ἐπιστήμη πιὸ πειστικὴ ἀπὸ τὴν πίστη, ἡ ἀρχαιότης πιὸ σπουδαῖο οἰκόσημο ἀπὸ τὸν Χριστιανισμό. Γι' αὐτό, ὅλα τὰ μετρᾶνε μ' αὐτὰ τὰ μέτρα. Ἡ ἀξία τῶν ἁγίων Πατέρων δὲν ἔγκειται στὴν ἀγιότητά τους, ἀλλὰ στὸ κατὰ πόσον εἶναι δεινοὶ ρήτορες, δεινοὶ συζητηταί, δυνατοὶ στὸ μυαλό, μ' ἓνα σύντομον λόγο, κατὰ πόσον ἔχουνε ὅσα ἐκτιμῶσε καὶ ἐκτιμᾷ ἡ ἀμαρτωλὴ ἀνθρωπότητα κι' ὅσα εἶναι ἢ περιττὰ γιὰ τὸ χριστιανό, ἢ βλαβερά, κατὰ τὸ Εὐαγγέλιο. Μὰ δὲν πάει νὰ λέγῃ τὸ Εὐαγγέλιο! Αὐτοὶ οἱ διδάσκαλοι τοῦ λαοῦ δὲν ρωτᾶνε τίποτα, αὐτοὶ τραβᾶνε τὸ χαβὰ τους.

Τὸν Παῦλο, ποὺ εἶχε πῆ χίλιες φορὲς καὶ κατὰ χίλιους τρόπους πῶς ἡ γλωσσικὴ ἐπιτηδειότητα δηλ. ἡ ρητορεία, εἶναι φεύτικη καὶ δὲν τὴ θέλει ὁ Χριστός, αὐτοί, σώνει καὶ καλὰ, μὲ τὸ ζόρι, τὸν ἀνακηρύζανε “μέγαν ρήτορα”, αὐτὸν ποὺ εἶπε λ.χ. “οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με ὁ Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ”, καὶ ποὺ γράφει στοὺς Κολοσσαεῖς: “Βλέπετε (προσέξτε) μὴ τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων,

κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ Χριστόν”. Αὐτοὶ ὅμως ποὺ ἐξηγοῦνε στὸ λαὸ τὴν Ἁγία Γραφή, εἶναι κουφοὶ καὶ τυφλοὶ, ἢ κάνουνε πῶς δὲν ἀκοῦνε καὶ δὲν βλέπουνε, κι' αὐτὸν ποὺ εἶπε πῶς ἡ φιλοσοφία εἶναι “κενὴ ἀπάτη”, τὸν ἀνακηρύζανε μέγαν φιλόσοφον, στοχαστὴν, τετραπέρατον ἐγκέφαλον “κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ Χριστόν”. Θέλουνε νὰ τὸν κάνουνε “ἐφάμιλλον τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων οἵτινες ἐδόξασαν τὴν ἀνθρωπότητα”, ὥστε νὰ ἔχῃ κι' ὁ Χριστιανισμὸς κάποιους μεγάλους νόας κι' ὄχι μοναχὰ τοὺς πτωχοὺς τῷ πνεύματι, τὰ φτωχαδάκια, τοὺς ἀγράμματος Ἀποστόλους, τοὺς ἀπλοϊκοὺς ἀσκητάδες, τοὺς εὐκολόπιστους μάρτυρες καὶ ἁγίους.

Τοὺς τέτοιους ψευτοχριστιανοὺς τοὺς τρώγει ἡ περηφάνια, ἡ κοσμικὴ ματαιοδοξία, ἐπειδὴ εἶναι αὐτοὶ ποὺ λέγει ὁ ἴδιος ὁ Παῦλος “εἰκῇ φυσιοῦμενοι ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτῶν”, καὶ “ἐν σαρκὶ ὄντες” καὶ τὰ σαρκικὰ τιμῶντες, θέλουν “Θεῷ ἀρέσαι”. Τὸν Παῦλο ποὺ εἶπε τὸν φοβερὸ τοῦτον λόγο “πᾶν ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν” δηλ. “ὅ,τι δὲν προέρχεται ἀπὸ τὴν πίστη, εἶναι ἁμαρτία”, μὲ τὴ μικρόλογη διάνοιά τους, τὸν κατεβᾶσανε στὰ μέτρα τους, κάνοντάς τον λογοκόπο ρήτορα, φιλόσοφο, κοινωνιολόγο, πολιτικὸ, διοργανωτὴ, ψυχολόγο, παιδαγωγό, καιροσκοπο, ἐπειδὴ αὐτὰ καταλαβαίνουνε, κι' αὐτὰ εἶναι οἱ πιὸ μεγάλοι τίτλοι ποὺ μποροῦνε νὰ φανταστοῦνε. Μὲ πιὸ γερά λόγια καὶ πιὸ καθαρά, ζωηρά καὶ τρανταχτά, δὲν μποροῦσε νὰ τοὺς πῇ αὐτὰ τὰ πράγματα κανένα στόμα, παρεκτὸς ἀπὸ τὸν Παῦλο, καὶ ὅμως δὲν πήρανε χαμπάρι οἱ καινούριοι γραμματεῖς. Ἄς εἶναι τὰ λόγια του σὰν σφυριὰ ποὺ κοπανᾶνε τὰ ξερά καύκαλά τους, ἐκεῖνοι: τὸ γουδι τὸ γουδοχέρι.

Ἄκουσε πῶς μιᾷ ὁ Παῦλος γιὰ τὴν ἀρχαία σοφία: “Ἐπειδὴ (γὰρ) ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ οὐκ

ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας (φιλοσοφίας) τὸν Θεόν, εὐδόκησεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας. Ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημείον αἰτοῦσι, καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν, ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, Ἕλλησι δὲ μωρίαν...”. Λοιπὸν, ἴδου τί λέγει ὁ Παῦλος καὶ τί διδάσκουνε οἱ ἐξηγητὲς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ Παύλου, δηλαδὴ τῇ μεμωραμένη σοφίᾳ, ποὺ θεωρεῖ τὴ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ μωρία.

Δείχνω μεγάλη ἐπιμονὴ σ’ αὐτὸ τὸ ζήτημα, γιατί αὐτοὶ ποὺ θέλουνε νὰ νοθέφουνε τὸ κατακάθαρο νερὸ τοῦ Εὐαγγελίου, “τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν τὸ ἀλλόμενον εἰς ζωὴν αἰώνιον”, μὲ τὰ βαλτόνερα τῆς γνώσης καὶ τῆς ἀρχαίας φιλοσοφίας ποὺ πίνανε κεῖνον τὸν καιρὸ οἱ ταλαίπωροι ἄνθρωποι, “οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα”, χωρὶς νὰ ξεδιφάσουνε, αὐτοὶ λοιπὸν οἱ τυφλοὶ ὁδηγοὶ στραβώνουνε τὸν κόσμον, καὶ γίνονται αἰτία μὲ τίς θεωρίες τους νὰ πέφτουνε οἱ νέοι στὴν ἀπιστία, γιατί ψυχὲς ποὺ θρέφονται μὲ τὴν “κενὴ ἀπάτη”, ποὺ θὰ καταντήσουνε παρὰ στὴν ἀπιστία, ὁμολογημένη ἢ ἀνομολόγητη;

“Ὅλα αὐτὰ προέρχονται ἀπὸ τὸν παραμορφωμένο Χριστιανισμό ποὺ μαθαίνουν ὅσοι δασκαλεύονται στὰ πανεπιστήμια τῆς Δύσης, ποὺ εἶναι ἡ πατρίδα τοῦ ὀρθολογισμοῦ καὶ τοῦ οὐμανισμοῦ, κ’ ὕστερα τὸν φέρνουνε αὐτὸ τὸν ὀρθολογιστικὸ Χριστιανισμό σ’ ἐμᾶς. Γιατί ἔχουμε τὴν κατάρρα νὰ μαθαίνουνε ὅλα τὰ δικά μας ἀπὸ τοὺς ξένους, ἀκόμα καὶ τὴν ἀρχαία γλῶσσα.

Γυρίζω πάλι στὸν Παῦλο, γιὰ νὰ πάρω ἀπ’ αὐτὸν κι’ ἄλλα θεόπνευστα λόγια ποὺ βγάζουνε φεῦτες αὐτοὺς τοὺς φραγκοσπουδασμένους οὐμανίστες φευτοχριστιανούς. Καὶ παίρνω ὅλο λόγια τοῦ Παύλου, γιατί σ’ αὐτὸν τὸν ἅγιο φανερώνουνε τὴν περισσότερη ἐκτίμησή τους, ἐπειδὴ, μὲ τὰ μέτρα ποὺ τὸν κρίνουνε, βρίσκουνε σ’ αὐτὸν περισσότερη ἐγκόσμια γνώση, κοινωνικὴ δραστηριότητα, ρητορικὴ δεινότητα, μεθοδικότητα, ψυχολογικὴ ὀξύτητα, κι’ ἓνα σωρὸ ἄλλα τέτοια ποὺ τὰ ἐκτιμοῦνε πολὺ, χωρὶς νὰ μποροῦνε νὰ δοῦνε οἱ θεότυφοι πῶς ὁ Παῦλος εἶναι ὁ μεγαλύτερος καὶ σφοδρότερος ἐχθρὸς καὶ κατακριτὴς τῆς στραβῆς ἀντίληψης ποὺ ἔχουνε γιὰ τὴ χριστιανικὴ θρησκεία.

Γράφει λοιπὸν ὁ θεόγλωσσος Παῦλος καὶ ρωτᾷ: “Ποῦ σοφός; Ποῦ γραμματεὺς; Ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; (δηλ. τῆς κοσμικῆς σοφίας). Οὐχὶ ἐμώρηνεν ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου;” Σὰν νὰ λέγη: “Ποιὸς ἀπὸ τοὺς σοφοὺς τοῦ κόσμου τούτου, ἀπὸ τοὺς φιλοσόφους καὶ τοὺς δεινοὺς συζητητάς, μὲ τὴ διαλεκτικὴ τους, θὰ μπορέση νὰ συζητήσῃ, ἢ κἄν νὰ καταλάβῃ αὐτὰ ποὺ λέμε ἐμεῖς οἱ μωροί, ἐμεῖς ποὺ δὲν γνωρίζουμε τὰ μαστορικὰ γυρίσματα τῆς διαλεκτικῆς, ἐμεῖς οἱ ἀπαίδευτοι ἀνατολίτες, κι’ ὅχι κατὰ βάθος ἐμεῖς, ἀλλὰ αὐτὰ ποὺ λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον μὲ τὸ στόμα μας;”

Καὶ παρακάτω γράφει: “Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου, τῶν καταργουμένων”. Ποιοὶ εἶναι οἱ ἄρχοντες τοῦ αἰῶνος τούτου, οἱ καταργούμενοι, παρὰ οἱ φιλόσοφοι κ’ οἱ ρήτορες κ’ οἱ ἄλλοι λογῆς-λογῆς μαστόροι τῆς κοσμικῆς λογοτεχνίας, ποὺ τὰ σκοτεινὰ φῶτα τους, λένε οἱ τυφλοὶ διδασκαλοὶ τοῦ λαοῦ πῶς χρειάζονται στὸ χριστιανό, σὰν νὰ μὴν τοὺς φθάνῃ τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου, ποὺ λέγει “ἂν τὸ φῶς ποὺ ἔχουνε μέσα τους (οἱ τέτοιοι) εἶναι σκοτάδι, τὸ σκοτάδι τους πόσο πρέπει νὰ εἶναι;”

Λοιπὸν, κατὰ τὸ πνεῦμα “τοῦ αἰῶνος τούτου τοῦ καταργουμένου” ἐορτάζουνε καὶ δοξάζουνε καὶ τὸν ἅγιον Βασίλειον, ὅχι σὰν ἅγιον καὶ ἀγωνιστὴ τῆς ἀληθινῆς θρησκείας, ἀλλὰ σὰν συγγραφέα “καλλιεπῶν συγγραμμάτων”, “σοφὸν ἠθικολόγον καὶ παιδαγωγόν, λάτρην τῆς ἐλληνικῆς σοφίας”.

Ἀλλὰ πόσο σύμφωνος εἶναι ὁ ἅγιος μὲ κείνους ποὺ τὸν δοξάζουνε γιὰ τὴν ἐλληνομάθειά του καὶ γιὰ τὴν ἐκτίμησή ποὺ εἶχε στὴν ἀρχαία σοφία, τὸ φανερώνουνε τὰ παρακάτω λόγια ἀπὸ μία ἐπιστολὴ ποὺ ἔγραφε στὸν Εὐστάθιο ἐπίσκοπο Σεβαστείας:

“Ἐγώ, γράφει, ἀφοῦ ξόδεψα πολὺν καιρὸν στὰ μάταια πράγματα, κι’ ἀφοῦ ὅλη σχεδὸν τὴ νεότητά μου τὴ χάλασα μὲ τὸ νὰ κοπιᾶζω γιὰ πράγματα ἀνώφελα (ἀδιαφόρετα), καταγινόμενος νὰ μελετῶ τὰ μαθήματα τῆς “παρὰ τοῦ Θεοῦ μωρανθείσης σοφίας”, ἐπειδὴ κάποτε ξύπνησα σὰν νὰ κοιμόμουνα σὲ βαθὺν ὕπνο, καὶ ἄνοιξα τὰ μάτια μου στὸ θαυμαστὸ φῶς τῆς ἀληθείας τοῦ Εὐαγγελίου κ’

είδα καλά πώς ήτανε ἄχρηστη “ἡ σοφία τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων”, ἀφοῦ ἔκλαφα πολὺ γιὰ τὴν ἐλεεινὴ ζωὴ μου, παρακαλοῦσα τὸ Θεὸ νὰ μὲ χειροκρατήσῃ γιὰ νὰ φωτισθῶ στὰ δόγματα τῆς εὐσέβειας. Καὶ πρὶν ἀπ’ ὅλα προσπάθησα νὰ ἀποκτήσω κάποια ἠθικὴ διόρθωση, ἐπειδὴ εἶχε πάθει μεγάλη διαστροφή ἡ ψυχὴ μου ἀπὸ τὴ συναναστροφή μου μὲ τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους. Διάβασα λοιπὸν τὸ Εὐαγγέλιο, καὶ σὰν εἶδα πὼς ἐκεῖ μέσα εἶναι γραμμένο πὼς συντείνει πολὺ στὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου τὸ νὰ πουλήσῃ τὰ ὑπάρχοντά του καὶ νὰ τὰ μοιράσῃ στοὺς φτωχοὺς ἀδελφούς του καὶ νὰ ζῇ χωρὶς νὰ φροντίζει καθόλου γιὰ τούτῃ τὴ ζωὴ, καὶ νὰ μὴν προσηλώνεται ἡ ψυχὴ στὰ ἐπίγεια ἀπὸ καμμιὰ συμπάθεια, παρακαλοῦσα νὰ εὕρω κάποιον ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς ποὺ νὰ διάλεξε αὐτὸν τὸ δρόμο στὴ ζωὴ του, ὥστε, μαζὶ μ’ αὐτόν, νὰ ταξιδέψω καὶ νὰ περάσω τούτῃ τὴν περαστικὴ φουρτούνα τῆς ζωῆς”.

Ἀλλὰ ποιὸς δίνει σημασία σ’ αὐτὰ ποὺ λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος; Ἐμεῖς κάναμε ἓνα δικό μας Χριστιανισμό, ἓνα βολικό, ἓναν ἀνθρωπινὸ καὶ λογικὸ Χριστιανισμό, ὅπως λέγει ὁ μέγας Ἱεροεξεταστὴς τοῦ Ντοστογιέφσκη, γιατί ὁ

Χριστιανισμὸς ποὺ δίδαξε ὁ Χριστὸς εἶναι ἀνεφάρμοστος, ἀπάνθρωπος. Ἐμεῖς, ἀντὶ ν’ ἀνέβουμε πρὸς τὸν Χριστό, ποὺ λέγει “ἐγὼ σὰν ὑψωθῶ, θὰ σᾶς τραβήξω ὅλους πρὸς ἐμένα”, τὸν κατεβάσαμε ἐκεῖ ποὺ βρισκόμαστε ἐμεῖς, καὶ κάναμε ἓνα Χριστιανισμὸ σύμφωνο μὲ τὶς ἀδυναμίες μας, μὲ τὰ πάθη μας, μὲ τὶς κοσμικὲς φιλοδοξίες μας, καὶ δώσαμε καὶ στοὺς ἁγίους τὰ προσόντα ποὺ ἐκτιμοῦμε καὶ ποὺ θαυμάζει ἡ ὑλοφροσύνη μας, τοὺς κάναμε φιλοσόφους, ρήτορας, πολιτικούς, ψυχολόγους, κοινωνιολόγους, παιδαγωγούς, ἐπιστήμονες κ.λπ. Ὁ μέγας Ἱεροεξεταστὴς, σὰν πήγανε μπροστά του τὸν Χριστὸ (ποὺ πρόσταξε νὰ τὸν πιάσουνε, ἐπειδὴ ξανακατέβηκε στὴ γῆ καὶ τὸν ἀκολουθοῦσε ὁ κόσμος), τοῦ εἶπε: “Τὸν καιρὸ ποὺ ἦρθες στὸν κόσμο ἔφερες στοὺς ἀνθρώπους μιὰ θρησκεία σκληρὴ, ἀνεφάρμοστη, ἀπάνθρωπη. Ἐμεῖς τὴν κάναμε βολικὴ, ἀνθρωπινή. Τί ξαναἦρθες νὰ κάνης πάλι στὸν κόσμο; Νὰ μᾶς τὴ χαλάσης, μὲ τὴ βάλουμε στὸ δρόμο; Γι’ αὐτό, θὰ διατάξω νὰ σὲ κάψουνε ἐν ὀνόματί σου, σὰν αἰρετικόν”.

Ὁ βολικός, ὁ ἀνθρωπινὸς Χριστιανισμὸς, αὐτὸ τὸ ἀνθρώπινο κατασκεύασμα, εἶναι ἡ συχαμερὴ παραμόρφωση ποὺ ἔπαθε τὸ Εὐαγγέλιο ἀπὸ τὴν πονηρὴ ὑλοφροσύνη τῆς σαρκός.

(ἀπὸ τὸ Γίγαντες ταπεινοί, Ἀκρίτας 2000)

Μιὰ φιλικὴ γωνιὰ στὸ διαδίκτυο

www.agiazoni.gr

μοιραστεῖτε τὴν μαζί μας

Τὸ νέο ἔτος

Ἀλεξάνδρου Σμέμαν

Εἶναι παλιὸ τὸ ἔθιμο: τὴν παραμονὴ τοῦ Νέου Ἔτους, ὅταν τὸ ρολοὶ κτυπήσει μεσάνυχτα, σκεφτόμαστε τίς ἐπιθυμίες μας γιὰ τὸ νέο ἔτος καὶ προσπαθοῦμε νὰ εἰσέλθουμε στὸ ἄγνωστο μέλλον μ' ἓνα ὄνειρο, προσδοκώντας ταυτόχρονα τὴν ἐκπλήρωση κάποιας ἀγαπητῆς μας ἐπιθυμίας.

Σήμερα, γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ βρισκόμαστε μπροστὰ σ' ἓνα νέο ἔτος. Τί ἐπιθυμοῦμε γιὰ τοὺς ἴδιους, γιὰ τοὺς ἄλλους, γιὰ τὸν καθένα; Ποιὸ εἶναι τὸ τέλος ὅλων μας τῶν ἐλπίδων; Ἡ ἀπάντηση εἶναι μονίμως ἡ ἴδια αἰώνια λέξη: εὐτυχία. Εὐτυχὲς τὸ Νέο Ἔτος! Εὐτυχία γιὰ τὸ Νέο Ἔτος! Ἡ ἰδιαίτερη εὐτυχία ποὺ ἐπιθυμοῦμε εἶναι φυσικὰ διαφορετικὴ καὶ προσωπικὴ γιὰ τὸν καθένα, ἀλλὰ ὅλοι μας μετέχουμε στὴν κοινὴ πίστη πὼς αὐτὸ τὸ ἔτος ἡ εὐτυχία θὰ μᾶς πλησιάσει, πὼς μπορούμε νὰ ἐλπίσουμε σ' αὐτὴ μὲ προσδοκία.

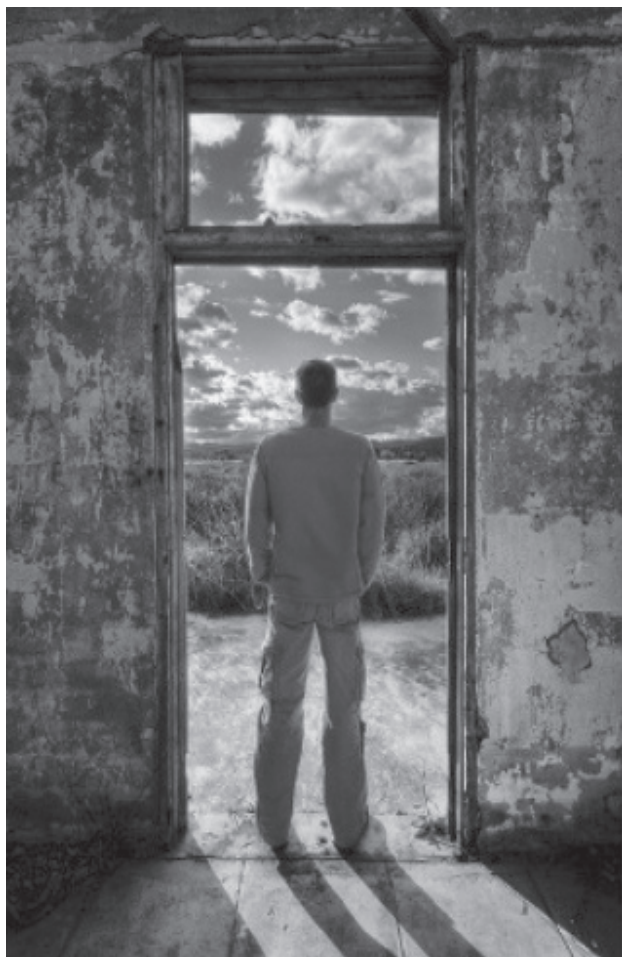
Πότε ὅμως εἶναι κάποιος ἀληθινὰ εὐτυχισμένος; Μετὰ ἀπὸ αἰῶνες ἐμπειρίας καὶ γνώσης σχετικὰ μὲ τὸν ἄνθρωπο, δὲν μπορούμε πλέον νὰ ἐξισώσουμε τὴν εὐτυχία μὲ ὁποιοδήποτε ἐξωτερικὸ γνώρισμα, π.χ. χρήματα, ὑγεία, ἐπιτυχία κλπ. Γνωρίζουμε πὼς τίποτε ἀπ' ὅλα αὐτὰ δὲν ἀνταποκρίνεται πλήρως σ' αὐτὴ τὴ μυστηριώδη καὶ πάντοτε φευγαλέα ἔννοια τῆς εὐτυχίας. Εἶναι σαφές πὼς ἡ φυσικὴ ἄνεση φέρνει εὐτυχία, ἀλλὰ καὶ ἄγχος. Ἡ ἐπιτυχία φέρνει εὐτυχία, ἀλλὰ καὶ φόβο. Εἶναι ἐκπληκτικὸ πὼς ὅσο περισσότερη ἐξωτερικὴ εὐτυχία διαθέτουμε, τόσο περισσότερο εὐθραυστὴ γίνεται καὶ πιὸ ἀτίθασος ὁ φόβος πὼς θὰ τὴ χάσουμε καὶ θὰ μείνουμε μὲ ἄδεια χέρια. Πιθανῶς αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ λόγος ποὺ

εὐχόμαστε ὁ ἓνας στὸν ἄλλο «μία νέα εὐτυχία» γιὰ τὸ Νέο Ἔτος. Ἡ «παλιὰ» εὐτυχία ποτὲ δὲν πραγματοποιήθηκε, κάτι πάντοτε ἔλειπε. Τώρα ὅμως ἀτενίζουμε ξανὰ μπροστὰ μας μὲ μία εὐχή, ἓνα ὄνειρο, μία ἐλπίδα...

Χριστὲ καὶ Παναγία! Τὸ εὐαγγέλιο πρὶν ἀπὸ πάρα πολὺ καιρὸ εἶχε καταγράψει τὴν ἱστορία ἐνὸς ἀνθρώπου ποὺ πλούτισε, ἔκτισε καινούριες ἀποθήκες γιὰ νὰ ἀποθηκεύσει τὰ ἀγαθὰ του, καὶ ἀποφάσισε πὼς πλέον εἶχε ὅλα τὰ ἀναγκαῖα ποὺ ἐγγυῶντο τὴν εὐτυχία του! Εἶχε ἄνεση καὶ μέσα. Ἐκείνη ὅμως τὴ νύχτα ἄκουσε: «ἄφρων, ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σου, ἃ δὲ ἡτοίμασας τίνι ἔσται;» (Λουκ. 12, 20).

Ἡ σταδιακὴ συνειδητοποίηση ὅτι τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ κρατηθεῖ, πὼς μπροστὰ μας βρίσκεται ὁ ἀναπόφευκτος θάνατος καὶ ἡ φθορά, εἶναι τὸ δηλητήριο ποὺ δηλητηριάζει τὴ μικρὴ καὶ περιορισμένη εὐτυχία ποὺ διαθέτουμε. Αὐτὸς εἶναι σίγουρα καὶ ὁ λόγος γιὰ τὴ συνήθεια ποὺ ἔχουμε νὰ κάνουμε τέτοιο σαματὰ καὶ θόρυβο, φωνάζοντας καὶ γελώντας, καθὼς τὸ ρολοὶ κτυπάει δώδεκα τὴν παραμονὴ τοῦ Νέου Ἔτους. Φοβούμεστε νὰ μείνουμε μόνοι καὶ σιωπηλοί, καθὼς τὸ ρολοὶ κτυπάει σὰν τὴν ἀνελέγητη φωνὴ τῆς μοίρας: πρῶτο κτύπημα, δεύτερο, τρίτο καὶ συνεχίζει, τόσο ἀδυσώπητα, ὁμοιόμορφα, τόσο τρομακτικὰ μέχρι τέλους. Τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ἀλλάξει, τίποτε νὰ τὸ σταματήσει.

Ἔτσι ἔχουμε δύο πολὺ βαθεῖς καὶ ἀκατάλυτους ἄξονες τῆς ἀνθρώπινης συνείδησης: φόβος καὶ εὐτυχία, ἐφιάλτης καὶ ὄνειρο. Ἡ καινούρια

εὐτυχία πού ὀνειρευόμαστε τὴν παραμονή τοῦ Νέου Ἔτους θὰ μπορέσει τελικὰ νὰ ἡρεμήσει, νὰ σκορπίσει καὶ νὰ κατανικήσει τὸ φόβο; Ὀνειρευόμαστε μιὰ εὐτυχία στὴν ὁποία νὰ μὴν παραμονεύει ὁ φόβος βαθιά μέσα της, ἕνας φόβος ἀπὸ τὸν ὁποῖο προσπαθοῦμε πάντοτε νὰ προφυλαχθοῦμε, πίνοντας, ἢ μὲ τὸ νὰ εἴμαστε συνεχῶς ἀπασχολημένοι, περιβαλλόμενοι ἀπὸ θόρυβο. Ἡ σιγὴ ὅμως αὐτοῦ τοῦ φόβου εἶναι ἰσχυρότερη ἀπὸ κάθε ἄλλο θόρυβο. «Ἀφρων»! Μάλιστα, τὸ ἀθάνατο ὄνειρο τῆς εὐτυχίας εἶναι ἐκ φύσεως ἀνόητο σ' ἕναν κόσμο μολυσμένο ἀπὸ φόβο καὶ τὸ θάνατο.

Ἀκόμη καὶ στὶς ἀνώτερες στιγμὲς τοῦ ἀνθρώπινου πολιτισμοῦ, οἱ ἄνθρωποι τὸ γνωρίζουν καλά. Μποροῦμε νὰ νιώσουμε τὴ θλίψη καὶ τὴ θλιβερὴ ἀλήθεια πίσω ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ μεγάλου ποιητῆ Ἀλέξανδρου Πούσκιν, πού τόσο πολὺ ἀγαποῦσε τὴ ζωὴ, ὅταν ἔγραφε:

«Δὲν ὑπάρχει εὐτυχία στὸν κόσμο». Ὅντως, μιὰ βαθιὰ θλίψη διαπερνᾷ κάθε γνήσια τέχνη. Μόνο χαμηλά, στὸν πάτο τοῦ ἀνθρώπινου πολιτισμοῦ, τὰ πλήθη ξετρελαίνονται μὲ τὸ θόρυβο καὶ τὶς φωνές, ὥς ἔαν ὁ θόρυβος καὶ τὰ θορυβώδη πάρτυ θὰ μπορούσαν νὰ φέρουν τὴν εὐτυχία.

«Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν» (Ἰωαν. 1,4-5). Αὐτὸ πού ὑπονοεῖ αὐτὴ ἡ φράση εἶναι πῶς τὸ φῶς δὲν μπορεῖ νὰ καταποθεῖ ἀπὸ τὸν φόβο καὶ τὸ ἄγχος, δὲν μπορεῖ νὰ σκορπισθεῖ ἀπὸ τὴ λύπη καὶ τὴν ἀπελπισία. Νὰ μπορούσαν οἱ ἄνθρωποι, σ' αὐτὴ, σ' αὐτὴ τὴ μάταιη δίψα γιὰ στιγμιαία εὐτυχία, νὰ ἔβρισκαν μέσα τους τὴ δύναμη νὰ σταματήσουν, νὰ σκεφτοῦν, νὰ ἀτενίσουν τὰ βάθη τῆς ζωῆς! Νὰ μπορούσαν νὰ ἀκούσουν τὰ λόγια, τὴ φωνὴ πού τοὺς καλεῖ αἰώνια μέσα σ' αὐτὰ τὰ βάθη. Ἄς γνωρίζαν μόνο τί εἶναι ἀληθινὴ εὐτυχία. «Τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἶρει ἀφ' ὑμῶν» (Ἰωαν. 16, 22). Δὲν εἶναι αὐτὸ πού ὀνειρευόμαστε ὅταν τὸ ρολόι κτυπήσει μεσάνυχτα; Τὴ χαρὰ πού κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἀφαιρέσει. Πόσο σπάνια ὅμως φτάνουμε σὲ τέτοια βάθη! Πόσο τὰ φοβόμαστε γιὰ κάποιο λόγο καὶ τὰ παραμερίζουμε: «Ὁχι σήμερα, ἀλλὰ αὔριο, ἢ μεθαύριο, θὰ στρέψω τὴν προσοχήν μου στὰ οὐσιώδη καὶ αἰώνια, μόνο, ὄχι σήμερα. ὑπάρχει καιρὸς».

Ὁ καιρὸς ὅμως στὴν πραγματικότητα εἶναι τόσο λίγος. Μόνο στιγμὲς περνοῦν πρὶν τὸ βέλος τοῦ χρόνου σφυρίζει πετώντας πρὸς τὸ μοιραῖο στόχο. Γιατί καθυστεροῦμε; Ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἐδῶ, ἀνάμεσά μας, δίπλα μας, στέκεται Κάποιος: «ἰδοὺ ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω» (Ἀποκ. 3, 20). Ἄν μόνο παραμερίζαμε τὸ φόβο μας καὶ τὸν κοιτάζαμε, θὰ βλέπαμε ἕνα τέτοιο, μιὰ τέτοια χαρὰ, καὶ μιὰ τέτοια περίσσεια ζωῆς, πού σίγουρα θὰ καταλαβαίναμε τὸ νόημα αὐτῆς τῆς φευγαλέας καὶ μυστηριώδους λέξης «εὐτυχία».

Ἑορτολόγιο,, Ἐκδόσεις Ἀκρίτας

Δώσε χρόνο καὶ τόπο

Αρχιμ. Βαρνάβα Λαμπρόπουλου

Μία από τις μεγαλύτερες γιορτές της Παναγίας, στην οποία - δυστυχώς - δέν δίνουμε καὶ τόση σημασία, εἶναι ἡ «Σύναξη» Της, στίς 26 Δεκεμβρίου. Τὴν ἐπομένη ἀκριβῶς τῆς μεγάλης ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων, ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ Ἐκείνην, πού εἶναι ἡ Αἰτία τῆς χριστουγεννιάτικης Χαρᾶς μας. Τιμᾷμε Ἐκείνην, πού - μέ τόν σκληρό ἀγῶνα Της - ἀξιώθηκε νά «κατεβάσει» στόν κόσμο τόν Χριστό.

Ὁ Χριστός καταδέχθηκε νά γεννηθῇ μέσα στήν δυσωδία ἐνός σταύλου, γιά νά μᾶς δείξει ὅτι δέν Τόν ἐνοχλεῖ τόσο ἡ κοπριά τῶν ζώων, ὅσο ἡ «κοπριά» τῶν ψυχῶν τῶν ἀνθρώπων. Αὕτῃ ἡ δυσωδία τῆς ἁμαρτίας, τόσους αἰῶνες, Τόν ἔκανε νά ἀποστρέφει ἀκόμη καὶ τό βλέμμα Του ἀπό τοὺς ἀνθρώπους.

Καὶ βρέθηκε μιὰ νέα κοπέλα, νά ἔχει τόσο εὐωδιάσει τόν ἑαυτό Της, ὥστε νά κάνει τόν Χριστό, ὅχι ἀπλῶς νά στρέφει τό βλέμμα Του σ' Αὐτήν, ἀλλά νά τήν κάνει Μητέρα Του. Καί - ἐξ αἰτίας Της - νά κατέλθει στήν γῆ, γιά νά μᾶς σώσει ὅλους.

Τά Χριστούγεννα εἶναι καρπός αὐτοῦ τοῦ ἄθλου τῆς Παναγίας. Ποιός ἦταν ὁ ἄθλος τῆς Παναγίας; Τό ὅτι, ζώντας μέσα σέ μιὰ κοινωνία - βόθρο, πάλαιφε σκληρά, γιά νά κρατήσῃ τόν ἑαυτό Της καθαρό καὶ ἀμόλυντο ἀπό κάθε βρωμιά.

Ἡ βρωμιά τῆς ἐποχῆς τῆς Παναγίας ἦταν δύο εἰδῶν:

α. ἡ μπόχα τῆς εἰδωλογατρείας τοῦ λεγόμενου «ἐθνικοῦ» κόσμου, καί

β. ἡ μούχλα τῆς ὑποκρισίας τῶν θρησκευομένων Ἑβραίων· μιὰ μούχλα πού ἔβγαινε ἀπό τήν νερόβραστη εὐσέβειά τους.

Μέσα σ' αὐτήν τήν διπλῇ δυσωδία, ἡ Παναγία δέν ἐπέλεξε τήν «εὐκολή» λύση τῶν πολλῶν, πού ἀκόμη καὶ σήμερα λένε: «Βολέφου, καϊμένε, ὅπως-ὅπως στήν κοπριά. Σιγά-σιγά θά σοῦ ἀρέσει! Ἐξ ἄλλου, ὅλοι ἔτσι κάνουν. Ποιός εἶσαι ἐσύ, πού θά γυρίσεις τόν κόσμο ἀνάποδα; Ἐξ ἄλλου, καί νά θέλεις, ὁ κόσμος δέν θά σ' ἀφήσει νά ἀγιάσεις!»

Ἡ Παναγία ὅμως διάλεξε τόν δύσκολο δρόμο τῆς ἀντίστασης. Καί ἀφοῦ ἐμπιστεύθηκε τόν ἑαυτό Της στήν φωτισμένη κρίση τῶν ἁγίων γονιῶν Της, μπῆκε ἀπό μικρή σέ μοναστήρι, στόν Ναό. Ἐκεῖ πού τήν ἀφιέρωσαν οἱ ἅγιοι γονεῖς τῆς. Καί ὅσο περνοῦσε ὁ καιρός, τόσο καταλάβαινε, ὅτι τό πρῶτο βῆμα, γιά νά ἀντισταθῇ στήν σαπίλα, εἶναι τό νά κρατᾷς τά αἰσθητήριά σου καθαρά: Καθαρά μάτια, καθαρό στόμα, καθαρά αὐτιά, καθαρό σῶμα.

Μέ ἄρρωστα αἰσθητήρια, δέν αἰσθάνεσαι οὔτε τήν διαφορά τῆς εὐωδίας ἀπό τήν δυσωδία, οὔτε τήν διαφορά τοῦ φωτός ἀπό τό σκοτάδι, οὔτε τήν διαφορά τῆς φωνῆς τῆς ἀλήθειας ἀπό τά γλυκόλογα τῆς ἀπάτης καὶ τοῦ φεύδους.

Ἡ Παναγία, ὅσο καιρό ἔμεινε στό μοναστήρι, στόν Ναό τοῦ Σολομῶντος, δέν ἔκανε ... διακοπές. Δούλευε ἀδιάκοπα πάνω στόν ἑαυτό Της, προσπαθώντας μέ νύχια καί μέ δόντια νά κρατήσῃ τήν ἐλευθερία τῆς ἀπό πάθη σώματος καί ψυχῆς. Καί αὕτῃ τήν ἐλευθερία τῆς τήν διασφάλιζε ἐπιμένοντας καθημερινά στήν πιό ἐπαναστατική πράξη, πού μπορεῖ νά κάνει ὁ ἄνθρωπος πάνω στήν γῆ: τήν πράξη τῆς προσευχῆς. Ἡ Παναγία, περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλον ἅγιο, μᾶς ἔμαθε πῶς ἡ πιό παλληκαρίσια πράξη τοῦ ἀνθρώπου εἶναι, τό νά μάθει νά γονατίζει σωστά μπροστά στόν ἕνα Ἀληθινό Θεό.

Γιά τό πόσο γονατίζει ἡ Παναγία, μᾶς μαρτυρεῖ ὁ ἅγιος Ἀνδρέας Κρήτης, ὁ ὁποῖος ἐφηλάφησε τήν βαθυλωμένη ἀπό τά γόνατα τῆς Παναγίας πέτρα στόν τόπο τῆς προσευχῆς Της.

ο Ἄς γονατίζουμε κι ἐμεῖς, κουράζοντας λίγο τό σῶμα μας στήν προσευχή.

ο Ἄς πάφουμε νά ἐπικαλούμαστε τήν εὐκολή δικαιολογία: «Δέν μ' ἀφήνει ὁ κόσμος νά ἀγιάσω».

ο Ἄς εἰσπνέουμε συχνότερα τό ἄρωμα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, μελετώντας τό Εὐαγγέλιό Του.

Γιά νά γεννηθῇ ὁ Χριστός στίς καρδιές μας, χρειάζεται νά τοῦ δώσουμε περισσότερο χρόνο καί καθαρότερο τόπο.

Τὰ Χριστούγεννα τῶν ποιητῶν

Δημήτρης Κοσμόπουλος

(Οἱ ποιητές μᾶς διασώζουν τὴν ἀλήθεια τοῦ προσώπου μας. Στὴν ἐποχὴ τῆς εἰκονικῆς πραγματικότητάς μας καθαρίζουν τὴν ὄραση ἀπὸ τὶς τρέχουσες ἐπιχωματώσεις καὶ μᾶς κάνουν αἰσθητὸ τὸ αἶτημα γιὰ πραγματικότητα βίου ἐορταστικῆ καὶ πένθιμη συνάμα.)

«**Ε**ὰν τὸ Πάσχα εἶναι ἡ λαμπροτάτη τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐορτὴ, τὰ Χριστούγεννα βεβαίως εἶναι ἡ συγκινητικωτάτη» γράφει στὴν Ἑφημερίδα τῆς 25ης Δεκεμβρίου τοῦ 1887 ὁ Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης. Γιὰ τὸν πεζογράφο Παπαδιαμάντη διόλου τυχαῖα ὁ Μαλακάσης δὴλωνε ὅτι εἶναι ὁ καλύτερος ποιητὴς ποὺ γνώρισε. Ἀλλὰ ὁ Παπαδιαμάντης ἔγραφε καὶ ποιήματα. Ἐνα ἀπὸ αὐτὰ ἀναφέρεται στὸν ναὸ τῆς Γεννήσεως, τόσο ἀπαράμιλλα εἰκονιζόμενο στὸ διήγημα «Στὸ Χριστὸ στὸ Κάστρο» (1892):

*Μὲ χρόνους μὲ καιροὺς καὶ ἥμισυ καιροῦ,
κάποιος ἀμαθής, ἀμαρτωλὸς χυδαῖος,
καμμία γυναίκα τοῦ λαοῦ πτωχὴ
σ' ἐνθυμεῖται κι ἔρχεται νὰ σοῦ φέρ'
ὄχι χρυσόν, ἀλλὰ ὀλίγο λιβάνι,
ἓνα κερί, κι ὀλίγο λάδι στὴν μποτίλια
σ' ἐσέ ποῦ εἶσαι ὅλων ὁ δοτήρ.*

Ἄν ὁ Παπαδιαμάντης (ἀλλὰ καὶ ὁ Μωραϊτίδης) πηγάζουν ἀπὸ τὴν ὕμνογραφία τῆς ἐκκλησιαστικῆς λατρευτικῆς ἐμπειρίας καὶ τῆς βαθύρριξης ἀπήχρησής της στὸ συλλογικὸ σῶμα, ὅμως καὶ οἱ δυὸ διαπιστώνουν ὅτι ἡ νεοελληνικὴ συνθήκη διαμορφώνεται μέσα στὰ ὅρια τοῦ νεωτερικῦ κόσμου, ἀπομακρυνόμενη ἀπὸ τὸν πυρήνα τῆς Γιορτῆς, ὡς ἀναφορᾶς νοήματος. Πάντως στὴν πεζογραφία μας, καὶ μάλιστα στὴ διηγηματογραφία, οἱ χριστουγεννιάτικες ἱστορίες ἔχουν διαμορφώσει ὁλόκληρο ξεχωριστὸ εἶδος, μὲ ἐξαιρετικὰ ἐπιτεύγματα. Δειγματοληπτικὰ ὑπενθυμίζουμε ἐκτὸς ἀπὸ ἐκεῖνα τῶν δυὸ παραπάνω συγγραφέων τὸ «Θεῖον ὄραμα» τοῦ Ἀνδρέα Καρκαβίτσα (Λόγια τῆς πλώρης, 1899), τὰ «Μεσολογγίτικα Χριστούγεννα» τῆς

Πηνελόπης Δέλτα (Παραμύθια καὶ ἄλλα, 1915), «Τὰ Χριστούγεννα τοῦ Ἀμερικάνου» τοῦ Ἀντώνη Τραυλαντώνη (1922), τὸν «Ξένο τῶν Χριστουγέννων» τοῦ Στέφανου Δάφνη (1927).

Ἡ δίψα γιὰ διάρκεια

Στὴν ποιητικὴ ἐπικράτεια οἱ χριστουγεννιάτικες ἀναφορὲς εἶναι ἐξίσου πλούσιες, ἀλλὰ ἴσως καὶ περισσότερο πολυσήμαντες. Στὸν καθρέφτη τοῦ ποιητικοῦ ἀποτελέσματος, δηλαδὴ στὰ ἐκάστοτε μέσα στὴν ποιητικὴ μας παράδοση μορφικὰ ἐπιτεύγματα, τὰ πράγματα δὲν μένουν μόνο στὴν ἀναπόληση ἢ στὴ νοσταλγία τῆς παιδικῆς καθαρότητος κατὰ τὴν πρόσληψη τῆς γιορταστικῆς ἀτμόσφαιρας. Ἀλλὰ, μέσω τῆς μεταμορφωτικῆς διαδικασίας, ποὺ ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν ἀληθινὴ ποίηση, ἀναιρεῖται ἡ χρονικὴ ἀπόσταση, καὶ ὁ χρόνος λειτουργεῖ ὡς ἐνότητα βιώματος. Ἐπιπλέον χαρτογραφεῖται ἡ δίψα γιὰ διάρκεια, κι ἂς γίνεταί τοῦτο πολλὰς φορὲς διὰ τῆς ἀντιστροφῆς: μὲ ἄλλα λόγια, μέσα ἀπὸ τὴν ἀποκάλυψη τῆς ἀ-λογίας τοῦ ἱστορικοῦ χρόνου καὶ τῶν - συχνὰ - αἵματηρῶν ἢ ἀπάνθρωπων δεδομένων.

Ὁ Κωστής Παλαμᾶς στὸ αὐτοβιογραφικὸ «Τὰ χρόνια μου καὶ τὰ χαρτιά μου» ἐντάσσει δυὸ κείμενα μὲ ἀντίστοιχα χριστουγεννιάτικα περιστατικά. Εἶναι ὁ περίφημος «Ταβᾶς» (1924) καὶ τὸ «Ὁ Λαμαρτίνος» (1922). Ὡστόσο στὴν ποίησή του ἀλλοῦ λάμπει τὸ νόημα τῆς γιορτῆς:

*Μέσα μου λάμπουν ξάστεροι οὐρανοί,
καὶ τὸ κορμί μου, φάνη ταπεινὴ,
βλέπω κι ἀλλάζει, γίνεται ναός.
Ὡ! μέσα μου γεννιέται ἓνας Θεός.*

Καὶ ἄλλοῦ τὸ νόημα ἀναδεικνύεται διὰ τῶν ὑλικῶν τῆς ἀπόλυτης ἀπελπισίας ἢ τῶν ἀνθρώπινων ἀντιφάσεων:

*Εἶδωλα, δαίμονες, ξωθιές, φαντάσματα,
στοιχειά,
τῆς νύχτας μέσα μου ὁ λαὸς κυλιέται καὶ
κουνιέται,
καὶ μέσα στὴ χιλιόδιπλη καρδιά μου μιὰ
σπηλιά,
κι ἕνας Χριστὸς γεννιέται.*

(«Χριστούγεννα», 1928)

Στὰ ἑορταστικὰ σχολικὰ ἀναγνώσματα - καὶ ἐκ τούτου διόλου περιφρονητέα - παραπέμπουν οἱ στίχοι τοῦ ἐπιτόλαια ὑποτιμημένου Γεωργίου Δροσίνη («Νύχτα χριστουγεννιάτικη», 1935):

*Τὴν ἄγια νύχτα τὴ χριστουγεννιάτικη, / ποιὸς
δὲν τὸ ξέρει;*

*Τῶν μάγων κάθε χρόνο τὰ μεσάνυχτα / λάμπει
τ' ἀστέρι.*

*Κι ὅποιος τὸ βρεῖ μέσ' στ' ἄλλα ἀστέρια
ἀνάμεσα / καὶ δὲν τὸ χάσει*

*σὲ μία ἄλλη Βηθλεὲμ ἀκολουθώντας το /
μπορεῖ νὰ φτάσει.*

Παρόμοια καὶ ὁ Μιλτιάδης Μαλακάσης μὲ τὰ ποιήματα «Χριστός» (1894) καὶ «Χριστουγεννιάτικος» (1934) μιλάει γιὰ τὴν παραμυθητικὴ σημασίαν τῶν Χριστουγέννων:

*Κι ὅσο κι ἂν ματώνεις, ὦ ψυχὴ, στὸ γύρισμα
ἁγίων ἡμερῶν*

μόνο αὐτὸ σοῦ μένει

*στὶς θύελλες μέσα τῆς ζωῆς καὶ στὰ παιχνίδια
τῶν καιρῶν*

σκληρὰ παραδομένη.

Ἡ βαθύτερη φλέβα

Ξανακερδίζουμε στὶς μέρες μας τὸν λόγο αὐτῶν τῶν ποιητῶν καὶ νοοῦμε τίς φωνές τους σὰν κλαδιὰ ἐνὸς πλούσιου δέντρου - τοῦ σώματος τῆς ἑμμετρῆς ποιητικῆς μας ἰδιοπροσωπίας. Διαβάζοντας καὶ μελετώντας τίς κατακτήσεις τους, βρίσκουμε ρυθμούς ποὺ μποροῦν νὰ συγκραθοῦν μὲ

τοὺς ἤχους τοῦ παρόντος γιὰ τὴ δημιουργία νέων διόδων, στὸν ἄγωνα γιὰ μιὰν ἔκφραση σύγχρονη ἀλλὰ μὲ βάθος.

Ὑπάρχει καὶ μία ἄλλη, θαλερὴ, φλέβα στὴν ποίησέ μας ὅσον ἀφορᾷ τίς μεγάλες ἐκκλησιαστικὲς ἑορτές. Πρόκειται γιὰ τοὺς ποιητὲς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἄσχετα ἀπὸ τὸ ἂν ἀνήκουν στὸ ρεῦμα τοῦ μοντερνισμοῦ ἢ στὴν «παραδοσιακὴ» τεχνοτροπία - ἐκφράζουν μιὰ μυστικὴ βιωματικὴ σχέση μὲ τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, γενόμενοι ἀντηχεῖα μιᾶς ὁλόκληρης συλλογικῆς ἰδιοσυγκρασίας, καθὼς διατυπώνουν ἕνα πλατὺ (καὶ παραθεωρημένο) στὴ σύγχρονη μαζικὴ πραγματικότητα) ἀνθρωπολογικὸ αἷτημα. Ἐξέχουσα θέση μεταξὺ τους κατέχει ὁ Ἀγγελος Σικελιανὸς μὲ τὸ ποίημα «Ἡ Γέννηση» (1919;) ἀπὸ τὸ Πάσχα τῶν Ἑλλήνων. Μέσα σὲ μία καυτὴ σὰν χιόνι λυρικὴ αὔρα οἱ στίχοι του περιγράφουν τὴν πορεία τῆς Θεοτόκου πρὸς τὸ Σπήλαιο:

*Ἀπ' ὅλα Ἐκείνη λόγιαξε τὰ πλάσματα πῶς
σ' Ἔνα*

*ποτάμια οἱ πόνοι ἐτρέχανε κι ἀστέρευτοι
κρουνοί,*

*κι ἂν ἦτανε τὰ σπλάχνα της ν' ἀνοίξουν
ματωμένα*

*πῶς ματωμένοι θ' ἄνοιγαν μαζί τους κι οἱ
οὐρανοί.*

Νεωτερικὲς ἐκφράσεις

Ὁ ἐλληνικὸς μοντερνισμὸς καὶ οἱ ὑψηλὲς - ἀξεπέραστες ὡς σήμερα, ἐν πολλοῖς - κατακτήσεις του συχνὰ διαβάζονται μονότροπα ἢ παραναγιγνώσκονται. Ἔτσι, οἱ κατευθύνσεις του ταυτίζονται ἄστοχα μὲ τὸ χαμηλόφωνο καὶ τὴν ἀποτύπωση τῆς κενότητος τοῦ μοντέρνου καθημερινοῦ βίου. Βεβαίως «οἱ κρίκοι στὴν ἀλυσίδα τοῦ ἱεροῦ» φαίνονται στὴ νεωτερικότητα νὰ ἔχουν σπάσει. Ὡστόσο εἶναι μέσα σὲ αὐτὲς τίς συνθήκες ὅπου ἡ ἔκφραση τῆς δίψας γιὰ ἀγνότητα καὶ γιὰ πλήρωμα νοήματος, ρητὴ ἢ διατυπούμενη ὡς αἷτημα, ἀποτελεῖ μιὰ κορυφαία μοντερνιστικὴ ἀναζήτηση. Στὰ καθ' ἡμᾶς, στεκόμαστε στὸν Τ. Κ. Παπατσώνη, πρωτοπόρο νεωτερικὸ, καὶ θρησκευτικὸ, ποιητὴ, ποὺ μὲ τὰ τρία του ποιήματα

για τὴ γέννηση τοῦ Χριστοῦ («Χριστουγεννιάτικη ἀγρυπνία», 1914, «Κατὰ τὴν Γέννησιν τοῦ Κυρίου», 1915, «Τὰ Χριστούγεννα τῶν δακρύων», 1962) μᾶς ἔδωσε βαθιὰ καταδυτικούς στίχους:

*Δὲν περιμένω τὴν ὁσμὴ καμιᾶς σπανίας
βοτάνης,
ἀλλὰ τὸ Ὑπερουράνιο, ποὺ Θεέ μου, θὰ μὲ
ράνεις,
καὶ θὰ φανῶ Ποιμενικὸν θαῦμα, θὰ φανῶ
φάσμα,
ποὺ φέρνει τὸ Ἀρχαγγελικὸ τῆς νύχτας τούτης
ἄσμα.*

Συγκεκριμένη πνευματικὴ στάση καὶ ὁπτικὴ
συγκεφαλαιωτικὴ τῆς ἐκκλησιαστικότητος στὴν
ὑπαρκτικὴ περιπέτεια τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου
καταθέτει ἡ οὐσιώδης Ζωὴ Καρέλλη μὲ τὸ ποίημα
«Παραμονὴ τῆς Γέννησης» (Πορεία, 1940):

*Ἐκεῖνος ποὺ δὲν γεννᾷ, δὲν γεννᾶται,
δὲν ἀναγεννᾶται ποτέ, Κύριε,
τῆς Γέννησης, «σκήνωσον ἐν ἐμοί»,*

ἐνῷ ἐφιαλτικὸς σκηνοποιὸς ὁ Μίλτος Σαχτούρης
στοὺς ὄχι λίγους «χριστουγεννιάτικους» στίχους του
(«Χριστούγεννα», 1948, «Ὁ νεκρὸς στὶς γιορτές»,
1986, «Τὰ λυπημένα Χριστούγεννα», 1990),
ἐνστικτώδης καὶ διὰ τῆς ὁμοιοπαθητικῆς μεθόδου,
μεταμορφωτὴς ἐνὸς μηδενιστικοῦ παρόντος,
συνδέει ἀγχωτικὰ τὴ Γέννηση μὲ τὰ γεγονότα τοῦ
Ἑμφυλίου:

*Σημαία / ἀκόμη / τὰ δόκανα στημένα στοὺς
δρόμους /
τὰ μαγικὰ σύρματα / τὰ σταυρωτὰ / καὶ τὰ*

*σπίρτα καμένα /
καὶ πέφτει ἡ ὀβίδα στὴ φάτνη / τοῦ μικροῦ
Χριστοῦ /
τὸ αἷμα τὸ αἷμα τὸ αἷμα.*
(«Χριστούγεννα 1948»)

Ὡστόσο τὸ πλεόν «χριστολογικὸ» ποίημα γιὰ
τὰ Χριστούγεννά μας τὸ ἔχει, κατὰ τὴ γνώμη
μου, χαρίσει ὁ Τάσος Λειβαδίτης στὴν ἐνότητα
ποιημάτων του «Ὁ ἀδελφὸς Ἰησοῦς». Ἔχει τίτλο
«Ἡ Γέννηση» (1983):

*Ἐνα ἄλλο βράδυ τὸν ἄκουσα νὰ κλαίει δίπλα.
Χτύπησα τὴν πόρτα καὶ μπήκα. Μοῦ ἔδειξε πάνω
στὸ κομοδίνο ἓνα μικρὸ ξύλινο σταυρό. «Εἶδες
- μοῦ λέει - γεννήθηκε ἡ εὐσπλαγχνία». Ἔσκυφα
τότε τὸ κεφάλι κι ἔκλαφα κι ἐγώ.*

*Γιατί θὰ περνοῦσαν αἰῶνες καὶ αἰῶνες καὶ δὲ
θὰ ἔχαμε νὰ ποῦμε τίποτα ὠραιότερο ἀπ' αὐτό.*

Οἱ ποιητὲς μας διασώζουν τὴν ἀλήθεια
τοῦ προσώπου μας. Στὴν ἐποχὴ τῆς εἰκονικῆς
πραγματικότητάς μᾶς καθαρίζουν τὴν ὄραση ἀπὸ
τὶς τρέχουσες ἐπιχωματώσεις καὶ μᾶς κάνουν
αἰσθητὸ τὸ αἶτημα γιὰ πραγματικότητα βίου
ἐορταστικὴ καὶ πένθιμη συνάμα. Ἀφοῦ, κατὰ τὸ
λόγιον ἐκεῖνο, «βίος ἀνεόρταστος, μακρὰ ὁδὸς
ἀπανδόκευτος». Ἡ γιὰ νὰ θυμηθοῦμε τὸν Ἑλύτη:

*Πολλὰ δὲ θέλει ὁ ἄνθρωπος /
νὰ ᾽ν' ἡμερὸς νὰ ᾽ναι ἄκακος /
λίγο φαί, λίγο κρασί /
Χριστούγεννα κι Ἀνάσταση.*

ΤΟ ΒΗΜΑ, 24/12/2005

“ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ”

Περιοδικὴ ἔκδοση Ι.Ν. Ἀγ.Ζώνης ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐκδότης: Ι.Ν. Ἀγ.Ζώνης • www.agiazoni.gr

Υπεύθυνος: Ἀρχιμ. Ἀνθίμος Ἡλιοπούλος

Ἀγίας Ζώνης 27Α, ΑΘΗΝΑ 11352 • τηλ.: 210 8674250

Χριστούγεννα 2009, Ἀριθ. Φυλ. 16

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΔΕΚΤΕΣ

Στοιχειοθεσία: “Ἀγία Ζώνη”

Τυπογραφικὴ Παραγωγή: ΛΥΧΝΙΑ, ΥΙΟΙ Θ. ΒΓΟΝΤΖΑ Α.Ε.

Ἀνδραβίδας 7, 13671 Χαμόμυλο ΑΧΑΡΝΩΝ • τηλ.: 210 3410436

Ἡ παιδικότητα τῶν μεγάλων

Ἀρχιμ. Ἀνθιμου Ἡλιοπόουλου

Μπορεῖς νὰ δεῖς τὸ μικρὸ παιδί. Δὲς πόσο γρήγορα ἀποσπᾶται ἀπὸ τὰ βιώματά του. Ξεχνάει τίς σκέψεις του γιὰ κάποιες ἄλλες. Περνάει εὐκολα σὲ νέα κατάσταση. Ἀλλάζει διάθεση στὴν στιγμή.

Ὁ μεγάλος ὅμως; Δὲς τον πόσο δύσκολα ἀφήνει τοὺς λογισμοὺς του, τὰ βιώματά του. Θὰ τὸν δεῖς νὰ κατατρῶγεται μὲ τίς σκέψεις του, τίς ἐπιθυμίες του, τὰ συναισθήματά του, τίς εἰκόνες του. Εἶναι ὁ κόσμος του. Σκληρὸς καὶ δύσκαμπτος.

Σὰν νὰ γερνάει ὁ μέσα ἄνθρωπος. Δυσκολεύεται. Χάνει τὴν εὐκίνησία του. Δύσκολα πιά ξεχνᾷ τὰ δυσάρεστα. Δύσκολα ξεφεύγει ἀπὸ κάτι ποὺ τὸν τραυμάτισε καὶ τὸν πλήγωσε. Μένει ἐκεῖ πολλὲς φορὲς γιὰ χρόνια μαραζώνοντας.

Μὰ καὶ πιὸ ἀπλὰ πράγματα δὲν μπορεῖ νὰ ξεπεράσει. Τὸν βλέπεις, γιὰ παράδειγμα, μέσα στὴν Θεία Λειτουργία χαμένο στίς σκέψεις του καὶ τὰ συναισθήματά του. Καὶ ἐνῶ ἔχει μπεῖ στὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ποὺ ὁλόκληρη ἀνοίγεται μπροστά του, αὐτὸς βουλιαγμένος στὰ δικά του δὲν μπορεῖ νὰ νιώσει τὸ μεγαλεῖο μέσα στὸ ὁποῖο βρίσκεται.

Γερνάει λοιπὸν ὁ μέσα ἄνθρωπος, ὅταν κλείνεται στὰ δικά του. Γερνάει καὶ δὲν ἀνοίγεται. Ὅσο πιὸ κλειστὸς εἶναι ὁ κόσμος μας τόσο πιὸ δύσκολα μπορεῖ νὰ φωτισθεῖ. Τόσο πιὸ δύσκολα βγαίνει ἀπὸ τὴν δική του κατάσταση χάριν ἑνὸς ἄλλου κόσμου, μιᾶς ἄλλης πραγματικότητος. Ἀκόμα καὶ στὸ κατ' ἐξοχήν μυστήριό τῆς σχέσης καὶ τῆς ἐνότητος τῶν πάντων, τὴν Θεία Λειτουργία, αὐτὸς ζεῖ τὴν φυλακή του.

Αὐτὸς ὁ ἐγκλεισμὸς ὀνομάζεται φιλαυτία, ἐγωισμὸς. Ὅσο πιὸ ἀταπείνωτο εἶναι τὸ

φρόνημά μας, ὅσο πιὸ γερασμένο, τόσο πιὸ πολὺ νιώθουμε ἀδύναμοι νὰ ἀνοιχτοῦμε σὲ κόσμους ποὺ ξανοίγονται μπροστὰ μας. Οἱ σκέψεις καὶ τὰ συναισθήματα μοιάζουν τότε νὰ μὴν παράγουν φῶς. Εἶναι ὅλα βαρεῖα καὶ δυσκίνητα. Οἱ λέξεις δύσκολα βρίσκουν στόχο. Ἡ νευρωτικότητα κυριαρχεῖ. Ὁ ἄλλος γίνεται ἐχθρὸς, τὸν φοβούμεθα.

Ἀντίθετα, ὅταν νιώσει κανεὶς μέσα του τὸ φρόνημά του νὰ ταπεινώνεται, τότε μὲ κάποιο τρόπο μυστικὸ βλέπει οἱ δυνάμεις του νὰ ἰσχυροποιῶνται, οἱ λογισμοὶ του νὰ τακτοποιοῦνται, ἡ νευρωτικότητα νὰ ἡρεμεῖ. Τότε, ἂν βρεθεῖ στὴν θεία Λειτουργία, νιώθει νὰ βρίσκεται μέσα στὸ μυστήριο. Καταλαβαίνει. Ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς, οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, μοιάζουν νὰ ἔχουν ἔλθει πιὸ κοντά. Τὸ μυστήριο χύνει τότε τοὺς καρπούς του στὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ στίς γιορτές, σὰν αὐτὴ ποὺ ζοῦμε τώρα, ταπείνωση χρειάζεται. Ὁλος ὁ κόσμος μας στέκεται μπροστὰ σὲ ἓνα βρέφος. Εἶναι μεγάλο πράγμα νὰ μπορέσουμε βγαίνοντας ἀπὸ αὐτὸ ποὺ ξέρουμε γιὰ δικό μας κόσμο, δηλαδὴ τίς ἀπόψεις μας, τίς ἰδέες μας, τὰ βιώματα, τὰ συναισθήματα, νὰ μπορέσουμε, ὅσο εἶναι δυνατόν, νὰ μποῦμε στὴν δική του πραγματικότητα. Νὰ ἀφήσουμε τὸ βάρος τοῦ δικοῦ μας κόσμου, μὲ ὅτι αὐτὸς περιέχει, καὶ σὰν μικρὰ παιδιὰ νὰ μεταφερθοῦμε στὸν δικό Του κόσμο. Σὰν μικρὰ παιδιὰ.

Ταπείνωση χρειάζεται. Παιδικότητα χρειάζεται γιὰ νὰ μποῦμε στὸ νόημα τῆς γιορτῆς. Καὶ ὅχι τὴν φοβισμένη νοοτροπία τοῦ μεγάλου. Ἡ γιορτή, καὶ κάθε γιορτή, τὴν ταπείνωση τῶν παιδιῶν χρειάζεται. Τότε δικαίωνουμε τὸ νόημα τῆς γιορτῆς μέσα μας.

Ἀμήν